

ÉLETKÉPEK

Karcolatok

Írta: Erdősné Onda Marica
e-mail: remenyke75@gmail.com

TARTALOM

Előszó

Négy lábú barátaim

A szabadságnak ára van

Amikor minden más

Világtalan

Utazni jó!

A bárányok hallgatnak

„Kérjetelek és adatik”

Emlékezés

Mennyit ér?

A téma az utcán hever

Tenni, vagy nem tenni?

Jó barátom

Kutyavilág - azaz ki a felelős a kutyatámadásokért?

Közlekedj okosan

Tűz van, babám!

Soha ne mondd, hogy soha!

Előszó

„Hallottam a rádióban, ahogy egy fiatal zenész mesélt a nagyszerű, de világtalan zongoratanárnőjéről. Jómagam is teljesen vakon élek, ezért indult el gondolatfolyamom, hogy elbeszélésemmel eloszlassam azt a félreértést, miszerint sokan úgy vélik, hogy a vakok: világtalanok. Örömmel tudatom, hogy világtalan legkevésbé sem vagyok, sőt nagyon is színes világom szeretettel megosztom minden kedves érdeklődővel.”

Kötetem 16 karcolatot tartalmaz, melyek betekintést engednek egy látássérült fiatalasszony életének - küzdelmes, szívszorító, vidám, reményteljes - epizódjaiba. Mosolygós optimizmusommal, pozitív életszemléletemmel szeretném feloldani a látássérültekkel szembeni társadalmi előítéleteket. Sötétbe burkolt, zárt világunk börtönének ajtaját feszegetve, megteremteni egy találkozási pontot, ahol elmosódnak a határok, és a fizikai korlátok mögül előtűnik az ember - az önmagát kereső, az életcélját kutató édesanya, a háziasszony, a dolgozó nő.

Négy lábú barátaim

Hiszem, hogy az életben minden azért történik, hogy megtanuljunk általa valami nagyon fontosat... Amikor 16 évesen annyira megromlott a látásom, hogy az orvosok ráírták a zárójelentésemre, hogy vaksága végleges, hagytam magam elcsábítani a vakvezető kutyák varázslatos világának. Sajnos akkor nem jutott eszembe, hogy naplót írjak a kutyás közlekedés első szerelméről, Daisy-ről. Persze az is lehet, hogy csak csekélyke látásmaradványom akadályozott meg abban, hogy tollat ragadjak és papírra vessem gondolataimat. Akkor még nem volt minden háztartásban olyan alapfelszereltség a számítógép, mint pl. a kávéfőző, arról pedig aligha álmodozhatott egy magamfajta hajadon, hogy a vaksági járadékból összpórolhat egy beszélő programos masinát. Pedig lett volna mit lejegyezni. Még 22 év távlatából is annyira élesen rajzolódik ki előttem az első találkozás a szép németjuhász szukával. Nem beszélve az összeszokás utáni közös élményekről, aminek sorát 10 évi közös munka alapozta meg. A teljesség igénye nélkül olyan mulatságos vagy megható képek sorakoznak fel emlékezetemben, mint amikor az állatkertben csakis a négy lábú segítő láttára szólalt meg egy papagáj, melynek hangjára több hónapon keresztül vártak a rendszeresen odalátogatók. Meglepetésemre köszönték is szépen, hogy kutyámmal tettem látogatást azon a kora őszi napon. Milyen megható az az önfeláldozás, amikor a víziszonnyal küzdő Daisy beúszott a Rakaca víztározóba, mert segítségért kiabáltam a derékig érő vízben. Vagy amikor a vízi bicikli elejében büszke szfinxként feszített a kedves barát. Hűségéről és ragaszkodásáról árulkodik az az emlék, amikor átugrotta a 150 cm-es kerítést, hogy velünk tarthasson. Vajon csak a közelségünket hiányolta, vagy aggódott a biztonságomért? Daisy-nek meghökkentő volt az állatokhoz fűződő viszonya is. Játékos kergetőzés a kecskegidákkal, összébújós pihenés a cicákkal, de még a kacsák mama sem féltette a kedves pesztrától a csibéit, amikor az udvar fűvét csipegették. Bezzeg, ha én mentem teregetni, harcias elszántsággal tartott távol a mama a totyogó hadtól. Nem beszélve, amikor a csilingelő csengőszóra eljöttek utánunk a legelésző birkák és a juhász alig bírta visszafordulásra készíteni a kis nyáját. De az is emlékezetes maradt, amikor a nyuszi kiugrott a ketrecéből és Daisy úgy fogta meg a mancsával, amíg Imi, a férjem oda nem ért, hogy egy szőrszála sem görbült meg a kis tapsifülesnek. Daisy féltő szeretete még akkor sem lankadt, amikor a nyári viharok égi jelenségei remegő félelembe kergették. Hányszor vártuk dideregve a buszt vagy vonatot havas esti órákon, vagy róttuk a hőségben olvadozó aszfaltos járdákat a tűző napon? Egyetlen egyszer sem volt fáradt vagy kedvetlen a kutyám, ha közlekedésre vagy szabadidős tevékenységre csábítottam. Sem időjárás, sem más egyéb környezeti hatás sem korlátozta lelkesedését, ha kezembe vettem a csengős nyakörvet, pórázt, vagy a hámat. Tíz hosszú év minden egyes napja, hogy elröpült egy szemvillanás alatt. Nem húzza már a szánkót, hogy kisfiam arcára mosolyt csaljon, nem szalad a labda után, és nem hűsöl óvó, védő szeretettel a babakocsi mellett a melegbarna tekintetű szép óriás. Hiányát nem tudta feledtetni Apacs, akit még akkor kaptam, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy Daisy az emlőműtét után már nem fog tudni hosszabb ideig dolgozni velem. Pedig ő még jött reggelente, bújt a hámba és bár nehezére esett a járás, mégis szenvedélyes elszántsággal kísért, amíg csak meg nem kaptam következő kutyámat. A belga juhász kannal nehezen barátkoztam meg. Innen visszatekintve ostobán Daisyt kerestem benne. Akkor még nem tudtam, vagy csak nem akartam tudomást venni róla, hogy a kutyák épp úgy személyiségek, mint ahogy mi emberek. Egyik sem hasonlít a másikra, mindegyiküket saját magukért kell és lehet szeretni. Apacs olyan pesti gigoló volt, egy kedves szívragló, ahogy Komár László énekelte. Mindenkit levett a lábáról szépségével, kedves hízelgésével. Nem is lehetett rá sokáig haragudni, amikor bajt csinált... és csinált. Többet, mint szerettem volna. A fenti hasonlat kicsit sem sántít, hiszen a hűtlenül elcsavargó kedves, bűnbánó tekintettel és örök szerelem ígéretével igyekezett jóvá tenni a félrelépését. Sajnos a csoda még három napig

sem tartott, mert ismét hívta az ösztön legyőzhetetlen szava. A szökdösésen kívül semmi sem volt szent számára, ami ehetőnek bizonyult. Ma már csak nevetek, ha arra gondolok, hogy maradtunk bejgli nélkül egyik év szentestéjén, vagy milyen ügyes trükkel tulajdonította el a munkahelyi szekrényemben lévő uzsonnámat. Apacs nem szeretett utazni sem. Túl nagy termete miatt nehezen fért el az autóban, buszon. Hosszú dús szőrzete miatt pedig nehezen viselte a meleget, főleg a közlekedési eszközökön. Ezért vele sokkal kevesebb kiránduláson, túrán vettünk részt. Ő nem húzta a szánkót, igaz nem is szánhúzó kutyának teremtette az Isten. Nem szeretett labdázni, viszont imádta a vizet, az úszást. Sajnos a kicsapongó jellem miatt a kiváló munkáját sem tudtam igazán értékelni. Pedig Apacs mellett épp olyan biztonságban voltam minden nap, mint a rokonszenves Daisy mellett. A munkájuk teljesen kifogástalan és megbízható volt. Persze első kutyámnak is voltak bosszantó tulajdonságai, de azokat valahogy jobban tudtam tolerálni. A viharokban a dörgésektől rettegő Daisy inkább az óvó gondoskodás viszonzására készített. A kukázási mániáját pedig jobban lehetett kezelni a fedeles szemetesekkel és némi odafigyeléssel. De Apacs úgy szabadult, mint David Copperfield. Lehetetlen volt megakadályozni a szökési tervei megvalósításában. Az utolsó éveiben, amikor már alábbhagyott a koslatási vágya, akkor kezdtük igazán megismerni és megszeretni egymást. Csak akkor már kevés időt hagyott a sors, hogy egymás társaságát élvezzük. 12 éves korára, majdnem teljesen süketen, nehézkes mozgással töltötte napjait a gyönyörű belga juhász, mielőtt szívbetege néhány nap alatt örök álomba vitte. Nagyon ellentétes érzésekkel simogattam meg utoljára a selymes bundát, hogy örökre emlékezetembe véssem azt az érintést, melyet soha többé nem fogok már érezni. Ekkor már kicsit érettebb fejjel és nyitottabb szívvel fordultam a kutyák felé. Apacs mellett nőtt fel a lenyűgöző Zina, akit kölyökkorában vettünk magunkhoz. Úgy képzeltem, hogy vakvezető kutyáimmal azért van annyi gondom, főként a magatartásukkal, mert felnőtt korukban kaptam őket, amikor már nagyon nehéz leszoktatni az addig berögzött viselkedési mintákról. Zinába vettem összes bizalmamat. Ő lesz a tökéletes kutya, gondoltam. Két kutya által szerzett majd' 20 éves tapasztalattal köszörülök ki minden csorbát. Az élet jól megviccelt, hogy kigyógyuljak a nagyképűségéből. Tökéletes magaviseletű, csodaszép kutyám mindenben ellentéte előző két fajtársának. Viszont irtózik az emberektől, ezért nem lehet belőle vakvezető. A legnagyobb szeretettel és hűséggel vesz körül, de csak addig, amíg nincsenek idegenek a környéken. Akkor elbújik és köszöni szépen, nem kér az emberek társaságából. Úgy iszonyodik az emberek érintésétől, közelségtől, mint ahogy mi érzünk a kígyókkal vagy pókokkal kapcsolatban. Azokkal a családtagjainkkal, barátainkkal, akik gyakorta töltik idejüket otthonunkban, előbb-utóbb barátságot köt, vagy csak enyhe közönnyel elviseli őket. De nem mutathatok be neki az utcán minden járókelőt, hogy a bizalmatlanságát lefegyverezzem. Ezen a ponton teljesen elbizonytalanodtam és elhatároztam, hogy nem akarok több kutyát az életembe. Megtanulok bottal közlekedni, a magam ura leszek, és nem borzoló az idegemet mániásan szökös, lopós, kukázós, vagy éppen öntörvényű ebekkel. Persze Zina a családunk tagja marad, mert nála szeretetre méltóbb, segítőkészebb, depressziót gyógyító mókamestert nehéz találni. Radarjai hihetetlen érzékeléssel vesznek minden érzelmi rezdülésünket. Pontosan tudja és érti, mikor vagyunk játékos hangulatban, ilyenkor előkerül a kötélgolyó vagy a labda, vagy bármilyen más játék. Ha betegek, rosszkedvűek vagyunk, türelmes nyugalommal várja ki, amíg szétszélednek a viharfelhők. Sosem erőszakos, igazi mestere a gondolatolvasásnak. Imivel mindig megdöbbenünk, hogy ha valamiről beszélgetünk magunk közt és Zina úgy reagál, mintha értené a szavainkat. Az érthetőség kedvéért íme néhány példa. Ha este a férjem kimegy a konyhába egy almáért, vagy csak a vizesblokkot látogatja meg, akkor Zina békésen szundikál a kosarában. Ha viszont a reklámszünetben azt mondja nekem, hogy kimegyünk még lefekvés előtt, akkor Zini máris kászálódni kezd és csóválva áll elé. Mintha azt mondaná: Tudom, hogy rám gondoltál, hogy velem akarsz kimenni még az udvarra. A reggeli pisiltetés az én reszortom. Ilyenkor is érvényesül a gondolatolvasás. Ha felébredve én is csak az illemhelyet látogatnom meg, vagy a

konyhába megyek kávé főzni, akkor nyugodtan pihen a helyén. De ha azzal a szándékkal lépek ki a szobaajtón, hogy kiengedem, akkor megérzi, és vidáman csóválva ugrál körülöttem. Apacs mindig azonos időben ébresztett, hogy reggeli vizitelésére kiengedjem az udvarra. Zina nem kéredzkedik. Ő akkor kel fel, amikor mi is felkelünk. Ezt a tulajdonságát nagyra értékeljük, főleg egy átvirrasztott szilveszter éjszaka után. Zini még a tűzijátéktól sem fél, akkor is vidáman játszik társaságunkban, pedig ezt általában nem díjazzák a kutyák. Daisy kifejezetten rettegett tőle, akár a viharoktól. Apacs inkább csak nem szerette, de nagyon nem is izgatta. Sokat gondolkodtunk a helyes megoldáson, mi is lenne jobb a szépséges sarplaninai szukanak. Talán a város forgalmas közege helyett jobban érezné magát egy nyugodt tanyán. A jugoszláv hegyek pásztorkutyája a nyájak őrzésére szentelte életét, így nem is csoda, hogy távolságtartással szemléli a mi civilizációnkat. Viszont azt is szem előtt kellett tartanunk, hogy Zina, hármunkon kívül nem zárt a szívébe senkit. Így elég nehéz olyan gazdit találni, aki nemcsak a csendes környezetet tudja biztosítani számára, de megtalálja a kulcsot bizalmának zárt ajtajához is. Végül soron arra az elhatározásra jutottunk, hogy sem érzelmi, sem egyéb okok miatt nem tudunk megválni tőle, inkább vállaljuk a két nagytestű kutyával járó összes felelősséget és költséget. De ne szaladjunk ennyire előre, most még ott tartunk, hogy hallani sem akarok új négylábú sofőrrel...

A szabadságnak ára van

Apacs halála után nem okozott gondot a munkába járás megoldása. Imi sajnos éppen nem állt munkaviszonyban, így ő lett nem mindig lelkes, de lelkiismeretes és megbízható kísérőm. Néhány hónap után azonban körvonalazódott, hogy egyetlen ember sem szentelheti életét kizárólag az én közlekedésem lebonyolítására. Jönnek időnként egészségügyi vagy más elfoglaltságok, vidéki utazások, melyek során egyedül kell megbirkóznom a munkahelyem és a lakásom közti távolsággal. Azt hiszem, az mindenki számára érthető, hogy eszembe sem jutott megválnom állásomtól a nehezítő körülmény miatt. Így eljött az ideje, hogy rászánjam magam a fehérbot használatára. Valószínűleg volt ennek némi érzelmi alapja is, hiszen majd két évtizeddel előbb is azért választottam a kutyát segítőként, mert egyik kedves barátom szerint mégis csak szebb látvány egy gyönyörű kutyával sétáló fiatal lány, mint egy sajnálatot ébresztő fehérbotos közlekedés. Még ha ma már nem is értek ezzel maradéktalanul egyet, annyi azonban igaz, hogy Daisynek köszönhetem, hogy megismerkedtem Imivel. Mostani tapasztalataim alapján bizton állíthatom, hogy egy jó bottechnikával bátran közlekedő ember legalább ugyanolyan csodálatot ébreszt a járókelőkben, mint a kutyák ügyessége, odaadó munkája. Tehát leküzdve minden ellenérzést, elmentem egy rehabilitációs tréningre, hogy elsajátítsam a botorkálás rejtelseit, ahogy mondani szoktam. A bottechnika azonban még kevés a boldogsághoz. Szükség van még a lakóhely minden szegletének, nem túlzok, ha azt állítom, hogy minden kavicsának ismeretére. Ebbéli tudásom gyarapításában férjem és fiam segítettek. Azonban rá kellett jönnöm, hogy valami még e kettőtől is fontosabb: ez az önbizalom, amiből nekem kevesebb adatott a szükségesnél. Bottal látni a körülölelő teret, nem könnyű feladat. Főként a kezdőknek kerüli el a figyelmét egy-két apróság, ami kudarchoz vezet. Igazán nem történt velem semmilyen nagy baleset. Nem törtek csontjaim, sőt kórházi kezelésre sem szorultam. Mégis minden bátorságom elpárolgott, ahogy a színes foltok szaporodni kezdtek a testemen. Ekkor mérlegre tettem elhatározásomat. Egyik serpenyőbe kerültek a kutyáimmal átélt biztonságos közlekedés vidám napjai, másik serpenyőbe pedig a néhány hónap alatt beszerzett zúzódások. A mérleg még akkor is a kutyák felé billent, ha melléjük pakoltam a kihágásokat, a másik oldalra pedig az önállóság felemelő érzését. Így benyújtottam igényemet, egy újabb szőrös sofőrre. Persze ez a döntés sem volt olyan egyszerű. Amint megtárgyaltam magammal a teendőket, rögvest kínozni kezdett az a nyugtalanító érzés, hogy hosszú távon milyen nyűgöt veszek a nyakamba, ha ismét kifogok egy önfejtő ebet, aki nem akar megválni a rögeszméitől. Naponta csúsztam át igenből nembe, és fordítva. Dolgomat az is nehezítette, hogy időközben lehetővé vált, hogy saját lakókörnyezetben tanítson szakember bottal való közlekedésre. Éltem is ezzel a lehetőséggel, hiszen Iminek is lett munkája, és a képzett kutya sem állt rendelkezésemre egy csettintésre. Sőt... Egy év is eltelt az igény felmerülése és a kutya megismerése közt. Nem beszélve arról, hogy még jött a kiképzés körülbelül hat hónapja és az idő alatt is meg kellett oldani a közlekedést. Nem rejtem véka alá azt sem, hogy sokan igyekeztek segíteni nekem. Rokonaim, barátaim nem bíztak egy fehérbot tökéletes segítségével. Azt hiszem alapvető látó hozzáállás, hogy valami irracionális csodának vélik, ha egy teljesen vak ember rá meri bízni magát egy hosszú vékony sétatálcára. Gyengénlátók esetében nem is kérdéses a bothasználat kiegészítő szükségessége a látás-maradvány mellett, de teljes sötétségben valahogy hihetetlennek tűnik ennek a módszernek az eredményessége. Természetesen ez a negatív hozzáállás sem bátorított az önálló közlekedésre. Ennek ellenére mégis többször előfordult, hogy senkinek sem volt megfelelő az időpont a kísérgetésemre, így magam maradtam a probléma megoldásával. Amikor erről beszámoltam mozgástréneremnek, ő hatalmas lelki plusszal erősített meg: Probléma csak az, amit annak tartasz. Ez nem gond vagy baj, vagy nevezhetjük még ezerféle képen. Ez egyszerűen csak egy helyzet, amit meg kell oldani valahogy. Kutyával, látó segítséggel, és ha máshogy nem megy,

hát bottal. Hihetetlen, hogy egyetlen negatív gondolat mekkora teher lehet az ember vállán. Ahogy átgondoltam és elfogadtam ezt az álláspontot, már nem töltött el rettegéssel a mindennapi biztonságos közlekedés megszervezése. Gondolom, mivel megszabadultam egy jó nagy adag stressztől, több és koncentráltabb maradt a figyelmem és napról napra magabiztosabb lett az önálló közlekedésem. Sokat olvastam már a gondolatok erejéről, de igazán csak most tapasztaltam meg a saját bőrömon ennek az állításnak a valóságát. Több havi, sok-sok gyakorlás és nem kevés lelki fejlődés hatására, ma már én is magabiztosan jutok el munkahelyemre „lelketlen” segítőtársammal, amiért örök hálám kedves tréneremnek. Önbizalmat ad az a biztos tudat, hogy ismerős terepen épségben hazajutok, ha valami váratlan helyzet történik. Hogy ennek ellenére mégis Bogival, az új négy lábú társammal való közlekedést részesítem előnyben, nem pedig a verítékkel megszerzett önállóságot? Nos, hát ez nem egy mondatban kifejezhető érzés. Talán még számomra sem teljesen tiszta az ok, mégis úgy érzem, ez a helyes út. Lehetséges, hogy még van mit tanulnom a kutyáktól és erre ismételten egy különleges személyiségű kutyus a hivatott.

Amikor minden más

Reggel zaklatottan ébredtem. Mi van, ha ez az utolsó napom megszokott életemben? Felkeltem, tisztálkodás után lassan öltöztem. Hosszan fésültem hajam, a frizurámra mindig kényes voltam. Közben zakatoltak agytekervényeim. Holnap kórházba megyek. Hónapok óta bujkál bennem valami megmagyarázhatatlan feszültség. Zsigereimben érzem a bajt. Akár 12 évvel ezelőtt, amikor három évnyi negatív lelet sora bizonyította egészségemet, de én tudtam, biztosan éreztem, hogy valami baj van. Amikor kimondta a doktor a debreceni klinikán, hogy elhalt a veséje, el kell távolítani, olyan forrón buggyantak ki könnyeim, hogy megdöbbszentett az érzés. Ma is emlékszem, ahogy végigcsordultak arcomon. Talán tíz másodpercig tartott a csönd és a néma zápor. Megtöröltem arcomat és mosolyogva néztem orvosomra: Nos, akkor hogyan tovább? Sajnos sok vesebeteg ismerősöm van. Épp karácsonykor halt meg a tisztí főorvos, akinek a feleségével együtt dolgozom: veseelégteselenség. Pedig ő főorvos, összeköttetésekkel. De az orvos sem Isten, hogy mindent gyógyítani tudjon. Vajon meddig élhetek egy vesével? Mennyi időm van még? Gyermekeim még nincs tíz éves. Csak azt szeretném, hogy felnevelhessem. Aztán? Ki tudja? Teltek az évek a műtét után, és egyre biztosabb lettem abban, hogy egy vesével is szép kort fogok megélni. Szépet? Rettegek a haláltól, nekem a sok is kevés. Igaz, a pánikbetegséget legyőztem, de ha arra gondolok, hogy itt kell hagynom ezt a csodavilágot, összeszorul a szívem. Tudom, nagyon sok gonoszság, szenvedés, kín van a Földön, de nekem mégis csodálatos. Ahogy a hajnali szél simogat, hajamba bújva incselkedik velem. Ahogy a nyári zápor felfrissíti arcomat, majd a melengető napsugarak megszártják könnyeimet. Nekem is kijutott a szenvedésből, lelki-testi kínokból, mégis fájón esik gondolni az elmúlásra. Mert nemcsak a rossz múlik el, hanem a jó is. Vajon mi lesz azután? Ott is lesz napsütés, zápor és szellő, vidámság, barátság, gyöngédség és szerelem? Főznöm kell és munkába menni. Ma még megtehetem. Értéket kapnak az unalmas, néha már-már nyomasztó feladatok. A kedvencemet főzöm: sajtlevest. Néhány napja alig van étvágyam, de ma enni szeretnék. Szeretem a feketekávét, de mostanában a szagától is rosszul vagyok. Meg minden más ételtől is. Ha nem tudnám bizonyosan, hogy terhességről szó sem lehet. Milyen szép is lenne, ha testi kínjaim odaadhatnám áldozatként a legszentebb érzés oltárára. A szekrényben mindent a helyén találok, ma nem jelent gondot a főzés. Néha, amikor nincs kedvem hozzá, ingerült leszek, ha elbújnak, leesnek a tárgyak vagy az alapanyagok. Vakon nem a legegyszerűbb feladat a főzés, de amikor szeretem háziasszonyi szerepem, akkor sosem okoz gondot. Elkészül a leves. Megkóstolom, de nem hoz tűzbe. Finom, mint mindig, de valami szorítja a gyomrom. Gondolatban átfutom a feladatokat. Táskám összepakolva, kutyám megszépítve, ruhám, hajam rendezett, indulhatok dolgozni. Amikor fordul a zárban a kulcs, megcsap a csípős hideg. Kesztyűt húzok, de csak a vakvezető kutyám hámját fogó kezemre. Lassan lépdelek a helyenként havas, jeges úton. Pulzusom egyre szaporább, de igyekszem, lassú mély lélegzeteket venni, elkerülve a pánik leselkedő szörnyét. Minden repedés, mélyedés, horpasz ismerősen simul cipőm talpa alá. Igyekszem kizárólag Bogim jelzéseire figyelni. Kitol a járda széle felé, majd húz a falhoz. Talán jégfoltot kerül. Felerősödve érzem érzékszerveim tapasztalásait. Hajam alatt fejbőrömet érinti a tél jeges ujjja. Erre még sosem figyeltem fel, pedig nagyon ritkán húzok sapkát. Tompítja a hallásomat, nem szeretem. A csendesebb kis utcákban ég felé fordítom arcom. Keresem a nap biztató sugarait, de semmi. Bizonyára borult idő van. Néha megcsúszom, Bogi ilyenkor megtorpan, megilletődve néz fel rám. Bűnbánóan csóvál, mintha ő tehetne róla. Rámosolygok, továbbküldöm. Gond nélkül érek be a munkahelyemre. Szobámat üresen találok, a munkatársam „megszökött”. Bogit leszerszámozom, helyére küldöm, majd jutalomfalatot adok neki és megdicsérem. Hámját a fogásra akasztom kabátom mellé. Kesztyűben is átfázott kezem a csapnál melengetem. Leülök légrugós székemre, torkomban, halántékomban érzem szívverésemet. Megszédülök, kezem az

asztallapon pihentetem. Mostanában hányszor gondoltam utálattal erre a helyre. Elégedetlenség töltött el a sokszor értelmetlen munka miatt. A lassú légzéstől visszatér normális szívverésem, megnyugszom. Kollégám beköszön az ablakon. Rámosolygok, nekem ez az ékszerem, nem az arcfesték. Minden rendben van? Jól vagy? - kérdezi. Némán bólintok. Nem akarom, hogy hisztérikának tartson olyan csekélységért, hogy néhány napot kórházban kell töltenem. Sem ő, sem más nem tudhatja a mögöttes gondolataimat. Ez a betegség már megint túlságosan elhúzódik, túlságosan rejtélyes. Tarts ki, egyetlenem! - biztatom vesémet, aki a műtét óta ezt a nevet kapta. Csörög a telefon, betegek érdeklődnek, munkatársak futnak át a gyorsan pergő percekben. Erősnek kell lennem, magabiztos, határozott segítséget várnak tőlem, nem önsajnálatot, amikor lehet, hogy másnak sokkal nagyobb gondja van. Ki tudja, miért telefonálnak az emberek, milyen sürgős, hogy kapcsolatot teremtsék az orvossal. Egyik asszisztensnő bekopog hozzám. Tudom, ő volt az ügyeletes éjszaka. Kérdeznem sem kell, hallom a hangján, hogy csapnivaló volt a műszakja. Frontális karambol a négyes főúton. Meghalt a sofőr, 28 éves volt. Talán elaludt, alig tudták kivágni az autójából a katasztrófavédelmisek. Engem elemi erővel ráznak meg az ilyen történetek. Ezt a fiút is várja haza az anyukája, a szerelme. Mire felocsúdok, már dél van és én még egy falatot sem ettem, de nem is kívánok semmit. Egy darabka csokit elmajszolok, és sok vizet iszom rá. Gondolataim távol járnak munkahelyemtől. Bogi békésen szuszog a szőnyegén, talán ő is a tavaszi kirándulásokról álmodik. Ha megúszom komoly baj nélkül, teljesen megváltoztatom az életemet. Ha kapok még egy esélyt, nem leszek gyáva elé szaladni a vágyaimnak és megvalósítani őket, bármi áron. Nem várok tovább a megfelelő napokra, lehetőségekre. Megélek minden percnyi boldogságot, amit az élet kínál nekem. De a bizonyosságig még sok-sok nehéz óráim lesz. Túlélő üzemmódba kapcsolok. Akárcsak akkor, amikor teljesen elvesztettem a látásomat. Három évig sikerült áztatnom magam, hogy csak átmeneti állapot és nemsokára látni fogok. Nagy volt a pofon, amikor csattant az arcomon, de legalább volt három tűrhető évem. Nem akarok semmi rosszra gondolni. Sem orvosi műhibákra, sem menthetetlen betegségekre, sem fájdalmakra, leépülésre. Élni szeretnék, mert érzem, hogy várnak még csodák! Szememben könnycseppek csillannak, de arcom már sugárzik a mosolytól. - Látom, jól kezdődött az éved, remekül nézel ki - mondja egy ismerős hang. Igen, remekül kezdődött és bízom egy csodálatos folytatásban - válaszolom. - Mert minden nap új kezdet, amikor megláthatjuk és magunkhoz ölelhetjük az élet szépségeit!

Világtalan

Hallottam a rádióban, ahogy egy fiatal zenész mesélt a nagyszerű, de világtalan zongoratanárnőjéről. Jómagam is teljesen vakon élek, ezért indult el gondolatfolyamom, hogy elbeszélésemmel eloszlassam azt a félreértést, miszerint sokan úgy vélik, hogy a vakok: világtalanok. Örömmel tudatom, hogy világtalan legkevésbé sem vagyok, sőt nagyon is színes világom szeretettel megosztom minden kedves érdeklődővel. Nem értem, miért van a vak, vakság szavakkal kapcsolatban ellenérzés, sőt tiltakozás. Egy társaságban bemutattam vak barátnőmet, és rögtön többen is sztrájkba kezdtek: - Jaj, ne mondd már! Miért ne, ha ez az igazság? Mit is mondhatnék? Rosszul lát, gyengén látó, látássérült, vagy netán fogyatékos? Az előbbiek nem fedik a valóságot, hiszen, aki semmit sem lát, azt sehogy máshogy nem nevezhetjük, csak vaknak. A fogyatékosról meg mi idegenkedünk, mert azt gyakran az értelmileg sérültekkel azonosítják - helytelenül. Többször tapasztaltam már, legnagyobb sajnálatomra, hogy a vakokat is némiképpen gyengeelméjűnek tartják: - Te ezt nem tudhatod, honnan is tudhatnád? Na, ezek után jobb, ha menekülőre fogja a beszélgető társam, mert ugyan szelíd ember vagyok, de ez a hozzáállás rettenetesen kihoz a sodromból. Honnan is tudhatnám? Hallgatom a rádiót naponta több órán keresztül a munkahelyemen, hiszen nem gátol a telefonközpont kezelésében. A televízió műsorait is hallgatom, látvány nélkül is megérthetők. A beszélő számítógép feltalálása óta az internet böngészés sem áll távol tőlünk. Mindezek ellenére, az információk legkézenfekvőbb és leggyakoribb beszerzése beszélgetés által történik. Levonva a konzekvenciát: nem szégyen sem kérdezni, sem válaszolni. Így én kérdezek is, mindenkitől és mindenről. Ha pedig engem kérdeznek, őszintén válaszolok még a kínosnak vélt kérdésekre is, ha komoly érdeklődést tapasztalok. Ezért imádom a gyerekeket. Ők nyíltan és bátran kérnek felvilágosítást mindenről. Nincs is semmi szégyellnivaló, bár azért a tapintatos fogalmazásra érdemes odafigyelni, hiszen nem egyforma az érzékenységi mutatónk. Valóban különbség van vakon született és megvakult ember között, de ez sem számít. Nagyon érdekes volt, amikor barátnőm arról mesélt, hogy számára a színek nem léteznek, ezért érzésekkel, fogalmakkal helyettesíti őket. Így például a sárga a nap és a vidámság színe, a fehér a tisztaságé, a kék a hűvös távolságtartásé, a narancssárgához pedig az ölelést, kedvességet társítja. Én 25 évesen vesztettem el a látásomat. Addig gyengén látóként kergettem az éveket; fény és árnyék határán. Mivel vannak emlékeim, harsány színektől túlcsoportosuló képeim, így most is látok. Nem a szememmel és nem akkor és azt, ami éppen előttem van. Mindenesetre bármi, amit csak elmagyaráznak, elmesélnek, képpé formálódik az agyamban, emlékezetemben. Ismerőseim, munkatársnőim már jól tudják, hogy mindenre kíváncsi vagyok. Ezért engem sem hagynak ki a bemutatóból, ha új frizurát, műkörmöt készíttetnek, vagy divatos ruhadarabokat, cipőt, táskát vásárolnak. Lelkes látogatója vagyok az új otthonoknak, felújított lakásoknak. Amit kézzel meg lehet nézni, arról tapintás által szerzek információt, a többiről pedig elmondás alapján próbálok képet formálni. Családom sem hagy a sötét tudatlanságban. Imi gyakran felolvassa az érdekes cikkeket, és együtt tervezzük meg az otthonunkkal és családjunkkal kapcsolatos dolgokat, tennivalókat. Azt szokta mondani: - Te vagy a főnök, én csak a sofőr vagyok. Te tudod, mire van szükség a konyhában és a te felülmúlhatatlan memóriád biztonságosabban számon tart mindent, mint az enyém. Ez egyáltalán nem egyedi eset. Környezetemben élő sorstársaimnál is ezt tapasztalom. Mindenkinek megvan a saját feladatköre, amit lelkesen és becsületesen el is végez. Mert ugye a munka tette emberré az embert. Mi is értéktelennek éreznénk magunkat, ha mindentől megkímélve és elzárva, mondhatnám, szinte tárgyként léteznénk; vakságunk miatt kivaszítva a tevékeny mindennapokból. Amikor anyagi lehetőségünk engedi, kirándulni és nyaralni is elmegyünk. Vannak kedvenc városaink, de szívesen felderítünk ismeretlen tájakat is. A Badacsonyt már kétszer is megmásztuk. Először szórakozásból, kíváncsiságból, erőpróba gyanánt. Másodszor csupán azon nyomós

okból, hogy az első túráról nem volt bizonyítékunk, mert a szálláson felejtettük a fényképezőgépet. Amikor pedig élménybeszámolót tartottunk róla, mindenki kétségbe vonta szavahihetőségünket. Nagyzoló túzásnak tartották azt a mesét, hogy egy vak ember kiszáradt patakszekélyeken, kövekbe és gyökerekbe kapaszkodva küzd fel magát a Badacsony tetejére. Egy balatoni nyaralás alkalmával beszédbe elegyedtem egy fiatal óvónővel. Eleinte csak félénken, tartózkodóan érdeklődött, de ahogy telt az idő, egyre jobban belemelegedett a témákba. A gyerekekről kezdtünk beszélgetni, amikor látta, hogy hozzám fut a hat éves kisfiam. A problémamegoldó képességem és a kicsi talpraesettsége keltette fel a figyelmét. Aztán áttértünk a mindennapi házimunkák ötletes megoldásaira, majd a zene és az olvasás pihentető örömeiről folytattuk az eszmecsere. Szeretem a komolyzenét. Fiam öt éves kora óta hegedül, szép eredményekkel. Gyakran járunk hangversenyekre, színházi előadásokra, de sosem éreztem ezen a téren a vakság hátrányát. Mármint, ami a megértést és elképzelést illeti. Legfeljebb csak az fájt, hogy Viktoromat nem láthattam a színpadon állni. Eleinte könnyes szemmel és sajgó szívvel hallgattam a játékát, de hamarosan erre is találtam megoldást. Szereplések előtt átöleltem a kis művészt, így valóságosabban oda tudtam képzelni a pódiumra. Meg aztán a vizualitás hiányaért bőségesen kárpótoltak a szárnyaló, csillogó, zengő, tiszta hangok. Nagyon sokat olvasok. Mióta léteznek könyvtárból kölcsönözhető, művészek által felolvasott hangos könyvek, mi is élvezhetjük a szépirodalom remekeit. A beszélő programok segítségével pedig ma már szinte minden írott szöveget hanggá alakíthatunk. A hölgy nagyon szomorú volt, mert férje üzleti tárgyalás miatt szakította meg a nyaralásukat, serdülő fiainak pedig a sportéletük lett fontosabb a családi pihenésnél. Meghívtuk, tartson velünk másnap a hajókiránduláson. Unalomból vagy kíváncsiságból, ki tudja, de elfogadta a meghívást. Kellemes, vidám napot töltöttünk együtt. Megcsodáltuk a tájat, hattyúkat etettünk, kirakatot nézegettünk, végigjártuk a bazársort. Kisétáltunk a nosztalgia gőzmozdony megállójához és együtt integettünk a fehér gőzpamacsokat eregető, jókedvűen füttyörésző szerelvény utasainak. Egy barátságos kisvendéglő kerthelységében fagylalt és kávé mellett folytattuk a beszélgetést. Meséltem a telefonkezelői munkámról és az agynak arról a csodálatos képességéről, amely lehetővé teszi, hogy látás nélkül is gyönyörű kötött és horgolt ruhákat készítsünk. Igaz még gyermekkoromban, látóként tanultam meg a kötés fortélyait, de a horgolást már teljesen vakon sajátítottam el kolléganőmtől. Barátnőim, munkatársnőim gyakran segítenek az elképzeléseim megvalósításában, bár nehezen tanulok meg elmondás alapján bonyolult mintákat. Inkább a saját kreativitásomra hagyatkozom. Ezen a kiránduláson is több ezer színes fotót készített az agyam az elbeszélések alapján. Látom a csillogó, ragyogó aranyhullámokat, ahogy eltáncolnak a nagy sárga katamarán oldala mellett. Elképzelem a Badacsony oldalán leereszkedő zöldmintás kárpitot, melyeket fehér templomok és piros tetős kicsi házak díszítenek. Mintha csak egy régi fénykép emléke volna, úgy lobban fel előttem a lemenő nap lángvörös korongja, vagy a hangtalanul sikló, méltóságteljes hattyúk alakja. Átölel a kikötők zsibongó tömege. Napszemüvegben, mosolyogva, férjemmel és fiammal az oldalamon, én is csak egy vagyok köztük; egy boldog ember, aki nyári szabadságát tölti épp úgy, mint más. Este fáradtan, sok élménnyel gazdagodva tértünk vissza a szállásra. Legnagyobb meglepetésemre ezekkel a szavakkal búcsúzott tőlünk újdonsült útítársunk: Köszönöm, hogy egy napra befogadtatok a családotokba, és megmutattátok a csodálatosan színes és boldog életeteket...

Utazni jó!

Utazni jó. Bejárni a szép tájakat, városokat, rácsodálkozni a sokszínű, változatos világra, nagy gyönyörűség. Hálát kellene adnia mindazoknak, akik ezt megtehetik. Vakon többnyire inkább muszájból utazik az ember, vagy esetleg jó társaság reményében, ritkán ünnepekre, rendezvényekre. Barátnőm a vakvezető kutyák világnapja alkalmából rendezett eseményre utazott négy lábú segítőjével. Berry, a még mindig nagyon fess eb uraság, méltán zsebelte be a tapsot és a jutalmat, miután nemcsak gazdáját, de két önjelölt leányt is végig vezetett a vakok számára láthatatlan akadályokkal tűzdelt útvonalon. Berry már 7 éve gondos segítőtársa barátnőmnek, sőt egy éve ő teszi lehetővé, hogy gazdája leküzdve a távolságot, dolgozni jár, munkájával segítve sok látássérült ember életét. A rendezvényről hazafelé, kis vargabetűt téve, ellátogattak hozzánk, amit nem csak én, hanem családom is örömmel várt. Igaz, csak kétórányi a személyes boldogságból, de ez is több, mint a semmi. Ezt a nyúlfarknyi kis találkozást meghosszabbítandó, együtt kísértük ki barátnőmet a távolsági busz megállójába. Örültünk, hogy az autóbusz már a megállóban állt, hiszen így nem kell kapkodni vagy megvárakoztatni az utasokat; kényelmesen el lehet helyezkedni a kutyussal. Egy időben jómagam is vakvezető kutyámmal jártam át dolgozni a hetven kilométerre lévő megyeszékhelyre, ezért teljes mértékben átérzem barátnőm büszkeségét, ami eltölti, amikor önállóan közlekedik szőrös kedvence segítségével. Ám a helyzet nem mindig ilyen egyszerű és nagyszerű. Nem tudom miért, de hosszú percekig várakoztunk a megállóban, nem volt szabad felszállni a járműre. Később a jegyváltás után pedig nem engedték, hogy a kutya a sofőr fülke mögötti jól betanult helyére üljön. A további helykeresést nehezítette egy babakocsival és kisgyermekkel utazó család is. A távolsági buszok szűk helyein manőverezni nem könnyű csomagokkal, babakocsival és kutyával sem. Ennek ellenére nagyon előzékenyen átadta a család az általuk elfoglalt második ülést, hogy ne kelljen a kutyának tovább küzdenie a szűk folyosón üres szék után kutatva. Férjem segítségével végre mindenki megtalálta a kényelmes utazáshoz szükséges helyeket. Berry kicsit értetlenkedve szemlélgette a sofőr mögötti üres üléseket, ahová nem ülhetett be, de a parancs az parancs, ha tovább kell menni, akkor ő hűségeen szót fogad gazdájának. A nagytestű labrador kan nehézkesen, de ügyesen kúszott be az ülések alá, hogy helyet engedjen a többi utasnak is. Amikor Imi leszállt a járműről, az ajtóban cigarettázó pihenő idejében lévő sofőr megszólította: - Miért rendezkedik itt, miért sajnál kilencven forintot, hogy elkísérje a vak rokonát oda, ahová utazik? Imi döbbenten nézte a kotnyeleskedőt és éktelen haragra gerjedt. - Ha már itt dohányzik a tilosban és annyi emberség sincs magában, hogy segítene a hölgynek, akkor legalább tartsa meg a véleményét magának! Közben valahonnan előkerült még egy sofőr, aki védve a mundérbecsületet ekképpen esett az indulatos férjemnek: - Ha olyan ügyes az a kutya, hogy rábízátok a rokonotokat, akkor minek nekik segítség? Ha meg mégsem olyan ügyes, hogy biztosítsa az önálló közlekedést, akkor meg kísérjétek el és segítsetek neki. - Én kissé távolabb álltam a megállótól, de ha akartam volna, sem tudtam volna megszólalni a döbbenettől. Azon gondolkodtam, vajon ez általános vélemény rólunk és a minket segítő vakvezető kutyákról, vagy csak szerencsétlenségünkre belefutottunk két emberbe, akik érzéketlenek mások gondjaival szemben? A vakvezető kutyák munkáját általában két szemszögből közelítik meg, közel 20 éves tapasztalatom szerint. Vagy valami legendás csodálattal veszik körül, aminek nincs valóságos alapja, vagy semmibe nem veszik, sőt inkább nehezítő körülménynek tekintik. A kutyás társadalommal szemben sok a negatív kritika, ez alól az ügyes segítőik sem kivételek. A vakvezetőkben nincs GPS, nem tudják értelmezni a buszok számozását, nem tudják értelmezni a lámpák színét sem. Csupán parancsszavakat tanítanak nekik, olyat, mint: buszmegállóhoz, zebrához, jobbra, balra, előre, ajtóhoz, helyedre stb. Az útvonalat bizony a vak gazdának kell tudnia, ezért is van szükségünk apró segítségekre. Mert hiába magyarázzák el nekem, hogy az

ötödik megállónál kell leszállnom, ha a sofőr valamilyen okból plusz megállást iktat be, vagy éppen nem áll meg, mert nincs le- és felszálló utas. Nagyban segítené az önállóságunkat, ha működne a bemondás a járatokon. Hiszen nem azért kell segíteni nekünk, mert nem találná a kutya az ajtót, hanem mert esetleg nem tudjuk, mikor is kell leszállnunk. Főként, ha azon a vonalon ritkán utazunk. Mind a három vakvezető kutyakiképző iskolában az a bevett gyakorlat, hogy segítőkész kedvenceinket a sofőr mögötti első üléshez szoktatják. Néhány éve, mióta csak az első ajtónál lehet felszállni és a többi ajtónál leszállni, ez némi kellemetlenséget okoz. Így volt ez annak idején egyszerű és logikus. A vak ember kutyájával közel a sofőrhez és az ajtóhoz foglalt helyet, hogy segítséget tudjon kérni, amennyiben nem működik a bemondás és könnyen, más utasokat nem zavarva azonnal az ajtóhoz tudjon lépni leszálláskor. Ha a megváltozott körülmények miatt ez a megszokás gondot okoz a sofőröknek, akkor azt hiszem, az iskolákkal kellene párbeszédet folytatni és nem a közlekedő sérültek amúgy is nehéz életét tovább keseríteni. Sorolhatnám még több oldalon keresztül, hogy mire képesek a kedves négylábúak és mire nem; miben vagyunk önállóak és miben szorulunk embertársaink segítségére. Száz szónak is egy a vége: az egymásra figyelés, az empátia, mely minden problémát orvosolhat! Kérdezni nem szégyen. Egy Segíthetek? vagy Miben segíthetek? kérdéssel sok félreértést és kínos helyzetet elkerülhetnénk. Két vakvezető kutyusommal sok érdekes tapasztalatot szereztem. Jóleső élmény, hogy több a segítőkész, kedves ember, mint a negatív figura. Olyan megnyugtató, amikor odaszól valaki a zebránál, hogy: mehetünk. A mi önállóságunk olyan viszonylagos, melegséggel tölt el, ha érzem, hogy féltő szeretettel kísérnek utamon azok a csillogó szempárok, akiknek megadatott, hogy élvezhetik a látás csodáját.

A bárányok hallgatnak

A bárányok birkaságáról, konok nemtörődomségükről, együgyűségükről sok mendemonda kering. Személyes tapasztalatom alapján bátran állíthatom, hogy ezek csak rágalmak. A barikák jó szóra - jó kolompszóra - hallgatása azt bizonyítja, hogy tanult és szófogadó állatok. A történelekről való hallgatásuk pedig nagy tapintatról árulkodik. Hiszen a velünk megesett dolgokról is mélyen hallgatnak, nem hozva fiatal fejemre a szégyen arcpirító rózsáját. No, de nem kerülgetem a forró kását. Majd két évtized távlatából, lehűtve tálalom önök elé. Néhány hónap szaladt el mellőlem, mióta a fény hirtelen ötlettől vezérelve megszökött tőlem. Miért is hagyott el ily hirtelen és hűtlenül, nem tudom. Nem hagyott maga után mást, csak egy nagyon parányi csörlátást, amelynek szűkös oldalait feszegetve próbáltam megbirkózni a tizenhét évesek életének minden nyűgével és csodájával. Történetem idején már együtt cipeltük szívem nehéz terhét lépteimre vigyázó kedves kutyámmal. Együtt tanultunk újra járni az élet rögzös útjain; együtt próbálgattuk a bizonytalan lépéseket reggeltől estig a nyári napfényben fürdőző, szürke járdákon és a poros arcú, fáradt földutakon. Mert szüleim háza a világ végétől egy kicsit visszább, egy kertvárosi utcácskában töltötte minden idejét. Hiába jártam naponta dolgozni a város központjába, a kis ház egy cseppet sem közeledett a centrum felé. Sőt, ahogy a hónapok nyújtóztak és a nap egyre tikkasztóbban telepedett vállaimra, mintha távolabbra költözött volna. De a könnyű reggeli séták vitathatatlanul kedvünkre valók voltak. Kényelmes tempóban róttuk a métereket kutyámmal, hogy felkészülten ülhessünk neki a napi hat óras munkaidőnek. Emlékezetes történetem is egy ilyen reggeli séta alkalmával született. Utunk kezdetén füves terület feküdt a lábunk alá, mint nagy zöld szőnyeg, rajta hivalkodó piros pipacsokkal, szerénykedő búzavirágokkal és illatos kamillákkal. A házak csak messziről bámulták kutyusom vidám szaladgálását, ahogy gyorsulási versenyre hívta a fecskék hadát. Ezen a nyugalmas, veszélytelen helyen gyakran szabadon engedtem a hűséges cimborát, hogy kiérdemelt szabadságát tölthesse. Ilyenkor szerezte be a híreket a mező éjszakai életéről, a többi állat ügyes-bajos dolgairól. Négylábú barátom nyakában szószátyár kis csengettyű pletykálgodott megállás nélkül, magabiztosan tudatva minden halandóval, hogy birtokba vettük a természet e kicsiny, de értékes szeletkáját. Én nem is sejtettem, a gyönyörű, büszke németjuhász pedig fölényes nemtörődomséggel tudomást sem vett róla, hogy a mesés birodalom tulajdonjogára nem csak mi tartunk igényt. Amikor az egyenetlen földút átadta helyét az aszfaltnak, hamba fogtam segítőmet, hogy szaporázhassunk lépteinken. Talán ötven métert tehettünk meg, amikor utolért egy kétségbeesett férfihang. - Várjon, kérem, álljon meg! - kopogtatott vállamon az aggodalom kiáltása. - Megkérhetném, hogy vegye le a kutyáról a csengőt, mert a birkáim elindultak utána. - Megfordultam és a meglepetéstől nem jött ki szó a torkomon - holott akik ismernek, tanúsíthatják, hogy ez igen ritkán fordul elő. Tizenhárom barika sorakozott fel mögöttünk egy kutyavakkantásnyira. A szép Daisy öntelt ábrázattal méregette alázatos követőinket. Természetesen levettem a hívogató csengőt és a juhász visszavezényelte a mezőre a kis nyáját. Jókedvűen szálltunk fel az autóbuszra. Arcomon minduntalan huncut mosoly futott át, amint elképzeltem, hogy megérkezek a buszmegállóba a hömpölygő gyapjú tömeggel... A munkahelyemen természetesen egész napos derűtség tárgya lett a mezei kaland. Kollégáim hetek múltán is gyakran érdeklődtek bégető ismerőseim felől. Hogyan gyarapítsuk anyagi javainkat? Avagy hogyan kell feltűnés nélkül birkákat lopni? - ugrattak minduntalan munkatársaim. Amíg el nem hozta az ősz a rossz időt, a juhász minden reggel barátságos üdvözléssel köszöntött bennünket, amikor elhaladtunk a nyájacska mellett. Ezek a találkozások nem engedték feledőbe menni azt a néhány mókás pillanatot, melyek hosszú időre vidám színekbe öltöztették a reggeli sétákat. Az ilyen kedves kis események együttérzőn arcon legyintették az önsajnálatomat és eszembe juttatták, hogy az életnek van szép oldala is; s csak rajtam múlik, hogy észreveszem, vagy elszaladok mellette...

„KérjeteK és adatik”

Isten mérhetetlen kegyelmének megtapasztalásáért érdemes élni! Néhány évvel ezelőtt még dühöngve zúdítottam volna panaszaim áradatát arra, aki ilyen vakmerő kijelentést vág az arcomba. Most mégis úgy érzem, ki kell tárnom sorskönyvemet az erőtlenül kesergő, kétségek között hanyódó sorstársaim előtt, hogy vigaszt meríthessenek a velem megesett csodákból. Természetesen én sem mondtam hálát az Úrnak, amikor tizenhat évesen elvesztettem látásom 90%-át. Akkor még nem sejtettem, mennyi törődést, emberséget, szeretetet, odafigyelést tapasztalhatok meg az évek során. Nem sejthettem, hogy egy vesztesre álló csata mezején, mint villámcsapás, talál rám a győzedelmes felismerés; miszerint nem látni csak annyit jelent: másként látni. Gyermekkorom alkonyán a kétségek, sérelmek, fájdalmas lemondások töviseitől nem láttam a viruló rózsát. Persze, ez nem is csoda, hiszen az a kevés látásmaradvány csak arra volt elegendő, hogy eltanácsoljanak az iskolából, elforduljanak az úgynevezett barátaim, a fiúkról már nem is beszélve. Ilyen összemorzsoló magányt csak a búzaszem érezhet a malomkövek súlya alatt, vagy a kövek a rájuk zúduló vízesés kegyetlen ostromában. De a búzaszemből élető táplálék lesz, a kődarab pedig nehéz, viszontagságos útja során megérkezik a tenger csodálatos világába. Ezért én sem engedtem át magam a pusztító erőnek; megerősített szívvel álltam ki a küzdőtérre. Pár hónap sehova sem tartozás után, megérkeztem sorstársaim menedékházába. A hasonló gondokkal birkózó emberek útmutatásai továbbsegítettek az első akadályokon. Munkahelyet, barátokat találtam. Mint hűséges árnyék, mellém szegődött a szépséges, Daisy nevű vakvezető kutya. Persze ezt nem önszántából tette, hanem engem utalt ki neki a vakvezető kutyakiképző iskola. Én lettem az ő vakvégzete, ő pedig az én közlekedésbiztonsági szakmenedzserem. Nem csoda, hogy úgy éreztem életem, vonata ismét sínen van. Ismeretségem egy melegszívű fiatalemberrel - aki később férjem lett - regénybe illő. Talán egyszer meg is írom. Most azonban ugorjunk néhány évet az időben, amikor is világgá bömbölte Viktor fiam az érkezését. Már az is csodaszámba ment, hogy fiú lett, mert nőgyógyászm kitaróan bizonygatta, hogy leányzó várható. Szerintem a gyermek azért választotta ezt a nemet, mert a fiúnév biztos volt, a lánynév viszont az utolsó pillanatig vita tárgya maradt. Nos tehát, megszületett a trónörökös, és életem legszebb pillanataival ajándékozott meg... A kedves arcocska, a pici ujjacskák, göndör kacajok, mókás játékok időszaka azonban hamar elszállt. Négy és fél évnyi önfeledt boldogság után végérvényesen besötétedett életem égboltja. A lélekromboló sötétség az egész családnak keserves időszakot hozott. Nehéz volt elfogadni az elfogadhatatlant és megoldást találni minden gondra, áthidalást építeni minden adandó problémától a megnyugtató új életig. Már kezdtem belefulladni az önsajnálatba, amikor egy szomorkás szeptemberi napon örvendezve várt rám az óvó nénink férje - aki hegedű tanárként dolgozott a helyi zeneművészeti iskolában - és ezt mondta: - Tudod, hogy a fiad egy hallatlan tehetség birtokosa? Dallamot játszott a kis játék xilofonon. Ezt a gyereket zenére kell tanítani, hegedülni fog. Amint a karja engedi, viszem hegedülni... - Isten látja lelkem, nagyobb kétségbeesés nem is érhetett volna. Nem elég nekem a saját bajom, még hallgathatom a gyerekem cincogását is nap nap után... De Feri bácsi nagy varázsló volt. A mesevilág teljesen elvarázsolta bennünket. Ha kérdezték az öt éves kisfiút, azt mondta nem kis büszkeséggel: Feri bácsi hoz nekem hegedűt és hegedűművész leszek. A meséből valóság lett. Néhány hónap múlva a tanár bácsi valóban hozott egy pici hegedűt, hogy az ő kis Viktorkáját minél hamarabb taníthassa. Négy hónapi skálázás, gyakorlás után a kis művész vonójával csalogatta elő az angyalokat a művelődési ház dísztermében tartott karácsonyi hangversenyen. A fergeteges üdvözlő alatt egy gratulálni készülő hölgy észrevette néma zokogásom. 10 év telt el azóta, de még mindig nem tudok anélkül beszélni erről, hogy könnyet ne ejtenék azért a megsemmisült anyáért, aki nem láthatta a kis hercege első fellépését. - Ne sírjon -

mondta a hölgy -, gondoljon arra, hogy milyen jó, hogy nem fest a gyermeke. - Ez a mondat törte össze a határtalan fájdalom és önsajnálát jól megépített erődítményét. Az első döbbenetből felocsúdva lázas kutatásba kezdtem, átvizsgálva gondolataim, életem minden parányi zugát. Miért ne gondolhatnék másképpen a velem történetekre, ha így kevésbé fáj? Miért is ne lehetne vakságom a másként látás eszköze? Nagyot fordult velünk a világ. A zaklatott lélek megnyugvást talált, a megszakadt szív sebei gyógyulni kezdtek. A muzsika szárnyaló hangjai gyógyírként hatottak rám és felszárították könnyeimet. Viktor olyan volt, mint egy szivacs: felfoghatatlan gyorsasággal magába itta a zenét és Feri bácsi szerető tanításait. Másfél évi tündöklés építette, erősítette új meggyőződésemet. De nem lehetne sikertörténet, ha nem lennének mélypontok, küzdelmek, bukások. Eljött az iskolaválasztás és az óvónők, akik beleláttak három évünk borongós és ragyogó napjaiba egyaránt, felvetették, hogy megnyugtatóbb lenne, ha Viktor bentlakásos intézetben folytatná tanulmányait. Az indok oly egyszerű: apuka sokat dolgozik, anyuka meg hát ugye nem lát, így nem tudja nyomon követni, segíteni a tanulásban a gyermeket... Megbuktam az élet iskolájában, pedig nem is vizsgáztam. Az előítélet bírása nemet mondott rám, mint anya. Sok könnyáztatta évembe került még megemésztettem ezt a lesújtó véleményt, és a gyomorrontást talán soha nem heverem ki. Természetesen nem adtuk intézetbe a kis zenészt. Úgy okoskodtunk, ha ilyen eredményesen hegedül, az általános iskola sem okozhat nagy veszélyt neki és a napközi is segítségünkre lesz. Mindig jó tanuló voltam, így nem a tapasztalat beszél belőlem, de úgy gondolom, egy bukás után nehéz szívvel és szürke gondolatokkal indul az ember pótvizsgázni. Rettegtem a tanév minden egyes napjától. Rettegtem, hogy hibázunk és megbizonyosodik az alkalmatlanságom. Mi lesz, ha tényleg elkallódik a fiam az engem beburkoló sötétségben? Az örületig gyötörtek ezek a gondolatok. Annak ellenére kínoztam magam, hogy Viktorommal jó jegyeket kaptunk. Igen, mi kaptuk, mert délutánonként együtt küzdöttünk a ceruza makacskodó imbolygásával, a megszámlálhatatlan számokkal, az olló harapós kedvével és a vízfesték mocskolódásaival. Együtt sírtunk, amíg apuka fáradtan haza nem érkezett a munkából és csak az öt ujjamon sorakozó hangjegyek rendes magaviselete és Feri bácsi nyugalmas derűje nyújtott vigaszt a drámai helyzetekben. Nem is értettük, amikor a tanító néni azt javasolta, hogy Viktor hagyja abba a zenetanulást, hogy több ideje maradjon a humán tárgyak elsajátítására. Miért is pont arról mondana le, amiből a legjobb, amit annyira szeret? Nem hallgathatom el azt sem, hogy a sors, miközben jobb kezével a zenei tehetséget nyújtotta felénk, bal kezével újabb pofont helyezett el arcunkon. Hosszas vizsgálatok során kiderült, hogy a figyelmetlen, szórakozott, nemtörődöm kisfiú, aki sok bosszúságot szerzett tanárainak, azzal, hogy mindent elengedett a füle mellett, sőt füle botját sem mozdította, ha szólították, mind a két fülére közepes fokú hallásvesztéssel küszködik. Már csak nevetni tudtam a kegyetlen tréfán; az abszolút zenei hallású gyermek nagyothall! Két fülműtéten voltunk túl, de a helyzet nem javult - mármint ami az egészségét illette. A tanítónők viszont kezdtek belenyugodni a furcsa átkokkal és áldásokkal élő különös család hihetetlen dolgaiba. Vak anyuka, siket gyerekek, aki kitűnő zenész... Negyedik év végén így fogalmazott az osztályfőnök: sokáig nem tudtam elfogadni Viktor különtségét, de most már tudom, hogy hagyni kell a maga útján járni. Végül is Einstein is megbukott matematikából, mégis nagy ember lett belőle. A következő harc, ami csatasorba szólított, szeretett Feri bácsink hirtelen halála volt. Az időközben nagypapává fogadott zenetanár hiányát rendkívül megszenvedtük. Viktor hallani sem akart a hegedűről és a zeneiskoláról. Mindent bevettem, hogy meggyőzzem, hogy ilyen tehetséget nem szabad veszni hagyni és Feri bácsi bizonyára szomorú lenne, ha látná, hogy hátat fordít a kedves hangszernek. Nem nagy kedvvel, de ismét elindult a zene útján a kis művészpálánta. Feri bácsi emlékére és csakis kizárólag az ő kedvéért tanult és gyakorolt. Egy évvel később arany minősítést kapott egy nemzetközi hegedűversenyen. Megtört a jég és most már hitte is, hogy a csoda nem tanár úrban vagy a hangszerben, hanem az ő muzsikától zengő szívében rejlik. Az aranyból készült kis hegedű kitűző, amivel 11 éves korában ismerték el kimagasló tehetségét, csak még jobban megerő-

sította a hitem, hogy érdemes volt szembeszállni a viharral, nem törődni bele a sors kegyetlen játékába. Azóta öt év telt el és sok örömben volt részünk. A felső tagozatban már nemhogy elfogadták, de szerették a tanárok a különc gyermek egyéniségét. Igaz, nem is érhetne szó a ház elejét, hiszen már az én segítségem nélkül is négy egészen fölül átlaggal bírt a fiam, amellet is, hogy reggeltől-estig énekelt, hegedült, zongorázott. Angyali hangja betöltötte a református templomot és visszhangra talált az emberek lelkében. Nem is volt kérdés a továbbtanulás. Természetesen a zeneművészeti iskola hegedűszakára jelentkezett, ahová kimagasló 4,9-es felvételi eredményével elsőként jutott be. Viktor sikereit látva, végre felmentett az előítéletek bírāja. Sajnos a nyolcévnyi előzetesben töltött büntetést nem tudtam még nyomtalanul kitörölni az életemből. Nem is történhet nagyobb csoda egy édesanya életében, minthogy elégedettnek és boldognak látja a gyermekét. Nekem ez megadatott. Ajándékba kaptam az élettől, Istentől. De félreértés ne essék, nem a fia sikereiben fürdő ember öröme az enyém. Viktorom viszontagságos útja során - az ő rugalmas hozzáállásából - tanultam meg másként látni az én életemet; az egész életet. Észrevétlenül lopakodott be a békés megnyugvás a mindennapjainkba. Megtanultunk örülni; annak örülni, ami megadatott nekünk. S ha néha mégis könnyes szemmel nézek fel az égre, amikor a kétségbeesés hatalmába kerít... Meghallom a vigasztaló lágy hangot a fák között lopakodó szellőben és megérzem a biztató simogatást a nap sugaraiban. Minden porcikámmal érzem, hogy a világmindenség ura szólít: - Nyisd ki a szemed és láss! Lásd, hogy bárhová is sodornak a megpróbáltatások viharai, melletted áll egy férfi; fogja a kezed, hogy el ne botolj az élet útjának göröngyein. Egy tiszta szívű gyermek viszi előtted a mécsest, melynek fénye beragyogja utadat. A dolgos hétköznapi munkahelyeden nyernek értelmet. A gyönyörű kézimunkák, melyek kezed alatt születnek és szereteted fonala díszíti azokat, melegséggel töltik el viselőik szívét. Lásd azt a hűséges kutya szempárt, aki csak érted él, minden léptével téged vigyáz. S ha néha fáj, hogy nem láthatod a kedves arcokat, a szép tájakat, emlékezz: „Jól csak a szívével lát az ember, ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan.”

Emlékezés

Történetem előzményeként engedtessek meg, hogy nagyon részletes és hiteles képet fessek vakvezető kutyámról. Apacs ereje teljében lévő, természetes belgajuhász volt, bár nem tagadhatja rokoni szárait egy németjuhással. Na, de ne hánytorgassuk fel a szülők félrelépését. Szó, ami szó, kutyám gyönyörű hullámos, hosszú, fekete szőrét anyai ágon, méltóságteljes testalkatát apai ágon örökölte. Mélybarna szemei okosan ragyogtak. El sem tudom képzelni, hogy félelmetes lett volna. Érdeklődően radarozó fülei mögül oroszlánéhoz hasonló dús sörény futott le mellső lábáig. Zászlós farkát lengetve hirdette életvidámságát. Határozott megjelenését negyven kilójával nyomatékosította. Apacs figyelmes szeretettel vezetett városunk utcáskáin lakásunk és a munkahelyem között. Karcag nem túl nagyváros, azt gondoltam, évek alatt már mindenki megismert bennünket, ha máshonnan nem, hát az orvosi rendelőből. Ezen az emlékezetes napon is kutyám kísért be dolgozni. Munkaidőm hat órájában lustán elnyúlt a helyiségben és jól megérdemelt pihenőjét töltötte. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy a kis pákosztos nem volt önzetlen. Türelmes várakozását nagyban elősegítette az a jól bevált gyakorlat, hogy munkatársaim és az őt látogató kis betegek rendszerint finom falatokkal fizettek kedvességéért. Tehát Pacsikám takarosán összegömbölyödve feküdt a szobácska közepén a fogas előtt. Meleg időben szokása volt a szőnyeg mellett a járólapon hűsölni. Központosí fülkém nem túl szerencsésen a portán található, így egy oldalon tetőtől-talpig üvegfal, a másik három téglafalon ablak segíti a ki- és belátást egyaránt. Tiszteletudó kopogás után kedves fiatalember lépett be az ajtón. - Leesett a bundája - mondta, miközben már nyúlt is a földön heverő szörme után... Csakhogy a bunda nem az enyém volt a szó legszorosabb értelmében, hanem a kutyámé. Szegény férfi akkorát ugrott, amikor érintésére megmozdult a bunda, hogy még én is majd leestem székemről. Persze, amikor mindkettőnkben összeálltak a történet képei, alig tudtuk abbahagyni a kacagást. Ő próbált bocsánatot kérni, ami a feltörő nevetéstől nem igazán sikerült, de én sem kerültem a helyzet magaslatára. Sajnos, vagy hála Istennek nagyon könnyű mosolyra fakasztani, ami azután néha kellemetlen helyzetbe tud hozni. Na, de most semmi okom nem volt visszafogni magam. Mikor végre visszanyertük kellő komolyságunkat, megköszöntem figyelmességét. Mégiscsak jól esett, hogy szándékában állt felvenni a leesett ruhadarabot. Később, amikor a fiatalember ismét az orvosnál járt, beszélgetésbe elegyedtünk. Megkérdezte, hogy van a bundám? És azt is elmondta, hogy talán ő az egyetlen ember városunkban, aki még sosem vette észre, hogy négy lábú kíséremmel együtt dolgozom a telefonközpontban. Apacsom némi simogatást követelt ki a megbocsáthatatlan hibáért, mert hát ő ilyen sértődékeny állat volt. Amikor és akitől csak tehette kikuncsorgott egy keveset az efféle szeretetmegnyilvánításból. Lehet, azt gondolta, már ha egyáltalán foglalkoztatták ilyesfajta gondolatok, hogy kellő idejű simogatás után biztos megjegyzi valaki, hogy ki a bunda tulajdonosa. A jó hangulat reményében elmeséltem a kedves félreértést a munkatársaimnak. Azóta ők is gyakran kérdezik, ha valamilyen oknál fogva kutya nélkül érkezem a rendelőbe, hogy: - Hol hagyta a bundát? Sajnos az évek gyorsan elszálltak a gyönyörű óriás felett. 2010. október 10-én éjszaka örökre elbúcsúzott tőlem, és azoktól, akik szerették őt. Békésen alszik egy hatalmas akácfa árnyékában. Az együtt töltött 10 évet sok szép emlék színezi. A kutyások előtt hiába is tagadnám, hogy történtek kétségbeejtő, bosszantó dolgok is, de ezekre már ki emlékszik? Ami egykor nagy csalódást okozott: például amikor szentestén megkínálta magát Apacs a karácsonyi süteményekből, mostanára már kedves, mosolygós emlékké vált. Csak még itt lenne, inkább bosszantana. Csak járhatnánk egy testté olvadva a sűrű járdákon, szabadon. Daisy után rögtön jött Apacs, így csak most ébredtem rá, amikor könnyes szemmel, tétován botorkálok egy lelketlen fehér fémcsővel a kezemben, hogy mit jelentettek számomra szőrös sofőrjeim. Többé már nem érinthetik ujjaim a selymes szőrtömeget, Nem bújik hozzám negyvenkilónyi hűség és szeretet. Csak a lelkünk ér össze, ha rá emlékezem, hogy néhány évig velem volt; köszönöm Istenem!

Mennyit ér?

Minap egy csendes, kellemes kis fürdőben pihentünk. Még férjem és fiam az uszodában búvárkodtak, én a melegebb medencében áztattam fáradt testem, lelkem. Lehunyt szemmel üldögélve átadtam magam a gyógyvíz és a napsütés jótékony hatásainak, amikor a következő jelenet hullámozott át az agyamon. Nem csak azért nem nyitottam ki szemeimet, mert akkor sem láthattam volna a szereplőket. Néha a hangok többet elárulnak és egy-egy arcnak nincs akkora jelentősége a történet lényegét illetően. A párbeszédből világosan kiderült, hogy egy apuka jött három csemetéjével a medencébe. A kicsi még az úszógumi biztonságában pancsolt, a nagyobbik lányka bátran ugrott a medence széléről a számára mély vízbe. A fiúcska, aki talán hét-nyolc éves lehetett, félénken nyújtogatta lábát a lépcsőről, keresgélve a biztos talajt. Apuka eleinte kedvesen bátorította, de egy idő után egyre ingerültebben szólt fiához: - Nézd, a testvéred milyen ügyesen úszik, ugorj hát bele, láthatod, nem is olyan mély. - Úszni tudók számára persze nincs mélyvíz, és a medence lépcsője mellett a felnőtteknek nem ért mellnél magasabbra a víz, ahogy nekem sem. Ezek szerint a kisfiú alacsonyabb lehetett és megijedt, ahogy felmérte apja vízben eltűnő testét. A kérlelés vége már nem sikerült szalonképesre, így nem idézem. A kisfiú inkább a játszóteret választotta, édesapja bosszúságára. Ekkor azonban a nagylány kezdte nyaggatni apját, hogy menjenek át a medence túloldalára, ahol mélyebb. Mire apuka töredelmesen bevallotta, hogy ő inkább maradna, mert nem tud úszni. Kis ideig elgondolkodtam ezen a vallomáson. Legszívesebben odavágtam volna azt a nem túl elegáns mondatot a férfinak, mellyel előbb ő illette félénk kisfiát. Aztán inkább csöndben maradtam, nem akartam a kellemes pihenést vitával tölteni, egy egyébként is morcos emberrel. Talán meg sem értett volna. De ott maradt agyamban a kérdés, amit fel kellene tennünk mindenkinek, legfőképpen magunknak: Mennyit ér életünkben a siker vagy a kudarc? Vagy inkább úgy fogalmaznám: Mennyivel nagyobb a fájdalom, ha nekem fáj? Miért várunk el másoktól, főleg egy kis gyermektől, olyat, amit magunk sem tudunk megoldani? Miért nem tudta ez az édesapa elnézni fia bátortalanságát, amikor ő sem merte belevetni magát a számára is mély vízbe? Miért tudunk elnéző mosollyal bölcsekedni, ha a szomszéd gyerekét nem veszik fel a kívánt iskolába, és miért esünk annyira kétségbe, ha a saját gyermekünk veszi kezébe az elutasító levelet? Másnak könnyen adjuk a tanácsot, hogy majd jövőre megpróbálsz újra, vagy éppen keress valami mást, ez nem is olyan jó választás. A saját gyermekünk esetében pedig a tanárok hibáztatása mellett, a részrehajlás, sőt nem ritkán még a politikai helyzet is a mérleg serpenyőjébe kerül. De ezer példát is sorolhatnék az egészség teljes vagy részleges elvesztésétől kezdve, egészen a pitiánernek tűnő rossz időjárással elromlott szabadságon való kesergésig. Néhány hónapja, amikor először vettem fehérbotot a kezembe, és dupla idő alatt, izzadságban fürödve, remegő végtagokkal érkeztem meg munkahelyemre, a kollégám nevetve mondta: - Miért félsz, hát nem olyan nagy dolog az. Csak kopogtatni kell a járdát meg a falat, láttam már sok vakot, hogy így csinálják. - Egyszerű, hiszen csak kopogtatni kell a járdát és a falat. Mégis, amikor civil szervezetek érzékenyítő programjának keretében be kell menni egy teljesen sötét szobába, sokan meghátrálnak és nem vállalják ezt a kis játékot. A gyerekek még bátran és kíváncsiságtól hajtva lépnek be a fekete magányba néhány pillanatra, de a felnőttek többsége nem veti alá magát a próbatételnek. Pedig csak néhány perc és semmi veszély. Nincsenek száguldozó autók, némán suhanó elektromos kerékpárok, nincsenek viccesen kötözködő részek, vagy éppen ingerülten ordibáló járókelők, akik nem tudják megbocsájtani, ha véletlenül nekik koccanunk. Ráadásul azzal a biztos tudattal tehetnénk magunkat próbára, hogy nem tart örökké. Ha nem megy, nem baj, hiszen kijövünk és ismét fényben fürdik az életünk. Viszont, akinek könnyelműen odavágtunk néhány keresetlen szót, annak az embernek a saját félelmein, kudarcain kívül még a ki-

oktatással is meg kell birkózni. Mert hiába minden bölcsekedés, amikor képtelenek vagyunk legyőzni életünk kisebb-nagyobb akadályait, hajlamosak vagyunk elhinni, hogy ezt mindenki játszva megcsinálja, csak éppen mi vagyunk ilyen szerencsétlenek... Segíteni, okosan bátorítani nem könnyű feladat, de nem is kell mindenki problémáit nekünk megoldani, főleg nem kéretlenül. Jó lenne, ha nem felednénk el a Biblia sorait: Amilyen mércével mérsz, olyannal mérepsz majd meg te is... Néha hamarabb, mint azt hinnénk...

A téma az utcán hever

A téma az utcán hever, csak le kell hajolni érte. Vagy még azt sem, mert annyira megdöbbenő, hogy mellbe vág. Kedves barátom meséli, mi történt vele a minap. A pékségbe indult teljes kiőrlésű kenyérért. Megállt a zebránál, a forgalmat fülelte. Hallotta, hogy megállt egy autó, de egy pillanatra még hezitált. A sofőr megpöccintette a dudát és kiszólt, hogy mehetsz. Péter biccentett az autó felé és magabiztosan elindult a zebrán. Egy pillanat múlva már azt érezte, hogy valami húzza a fehérbotját. Rutinos közlekedő, sajnos, már nem először szembesül ilyesmivel. A rohanó emberek gyakran kirúgják a kezéből a botot, néha még rá is lépnek, annyira viszi őket a lendület, képtelenek megállni. A reccsenő hangok arra utalnak, hogy nem a nagyhalat fogta ki botjával, hanem egy kerékpáros akadtt a horogra. Szabad kezével kereső mozdulatot tett, próbálva megfogni a vasparipát, el ne essen a tulajdonosa. A hölgy leugrott és méltatlankodni kezdett. Még ő volt felháborodva. Az autós is kiszállt, talán felelősnek érezte magát, hiszen ő mondta a vak férfinak, hogy nyugodtan átkelhet. Péter bosszankodik, még alig használt a fehérbotja, ami ugyan segédeszköz, mégis elég borsos áron lehet hozzájutni. Már amikor hozzá lehet jutni a megfelelő méretű eszökhöz. Ráadásul lakóhelyén nem is kapható, a megyeszékhelyre kell beutazni érte, de gyakran előfordul, hogy csak a fővárosban sikerül megvennie. Mivel naponta közlekedik és nem ritkák az ilyen balesetek, előrelátóan igyekszik gondoskodni arról, hogy mindig legyen otthon egy tartalék segédeszköz. De legutóbb sem sikerült kapni számára megfelelő hosszúságút. Pedig a bot mérete nagyon fontos. Magas ember rövid bottal nem tudja magát kellőképpen megvédeni. Megfelelő hossz kell ahhoz, hogy annyira maga előtt tudja pásztázni a járdát, hogy még egy-két lépés reakálási ideje maradjon, ha a bot hegye lépcsőt, le-fellépőt, gödröt vagy bármilyen más akadályt jelez. Most is ez mentette meg a sérülésektől, hogy botja hamarabb találkozott a kerékpárral, mint ő maga. Arra kéri a figyelmetlen asszonyt, hogy kísérje el a pékségig és utána haza, mert törött bottal nem tud közlekedni. Nem kap választ, de empatikus sofőrünk megmenti a helyzetet. Bekíséri Pétert a pékségbe és felajánlja, hogy autóval haza is fuvarozza. A nő ezt hallva megkönnyebbül és bocsánatkérés, köszönés nélkül kereket old. A pékségben gyakori vásárló barátom, így a törött botot látva érdeklődik az eladónő, hogy mi történt. Gyorssegélyként elővarázsol a fiókból egy tekercs celluxot, mellyel az alkalmi kísérő megjavítja a szerencsétlenül járt botot. Péter szerencsésen hazaér, de nem tud örülni, hogy minden jó, ha a vége jó. Szomorúan meséli feleségének a történeteket, majd nekem is. A beszámoló végén felteszi a kérdést: - Miért nekem kell figyelnem a látó emberekre? Miért nem tudnak vigyázni rám? Hiába fülelek, az autók zajától a kerékpárokat lehetetlen meghallani, az elektromos biciklikről már nem is beszélve. Egyszer csak ott teremnek mellettünk hangtalan suhanással. Volt időszak, amikor én is bottal közlekedtem. Szerencsére nem történt velem ilyesmi. Hasonló nagyságú városban élünk, igaz kb. 200 km-re egymástól. Nekem is jeleztek már így autósok, ahogy ez a nagyszerű férfi is segített Péternek. Nem egyszer megálltak kerékpárosok és szóval vagy karonfogva vezettek át a forgalmas úton. Gyakran még az utcán dolgozó közmunkások is felfigyeltek rám és átkísértek a túloldalra. Ma már vakvezető kutyám vigyázza lépteimet, ennek ellenére is gyakran ajánlják fel látásukat a járókelők a biztonságos átkelés érdekében, amit én mindig hálás szívvel elfogadok. Persze én is kerültem már összeütközésbe magára hagyott kerékpárral. Közel mentem az iskola falához és teljesen beleszorult a bot az ott hagyott bicikli küllői közé. Nagy ügyel-bajjal kiráncigáltam, és ekkor ért a meglepetés: a következő lépésnél egy emberbe ütköztem. Szó nélkül végignézte bajlódásomat, sőt inkább megvárta, míg nekimegyek, ahelyett, hogy ellépett vagy szólt volna. Éjszaka alig aludtam, Péter kérdésén kattogott az agyam. - Miért van az, hogy nem figyelnek és vigyáznak ránk azok, akiknek megadatott a látás öröme és csodája? Aztán az első hajnali fénysugárral, amit a vakon élő ember számára a madárdal jelent, megérkezett a válasz is. Nem szeretem azt a

közhelyet, hogy a mai rohanó világban... Azonban az kétségtelen tény, hogy a felgyorsult, mindig rohanó, állandóan időzavarban lévő emberiségnek alig jut ideje figyelni a részletekre. Eleinte én is megdöbbenem, amikor rendszeresen tőlem kértek az autóvezetők felvilágosítást, mit hol találnak, merre induljanak tovább. Nem értettem, miért pont egy vakot szemeltek ki erre a célra. Barátnőm mondta, hogy higgyem el, hogy csak egy ráérősen lépdelő kutya-sétáltatót látnak meg, fel sem figyelnek a vakságot jelző apró jelekre. Ekkor bevillantak más képek is: Kényelmetlenül feszengő, nagy pocakos kismama a sorban, babakocsival idegesen várakozó anyuka, aki azért aggódik, hogy vajon talál-e a megállóban egy empatikus embert, aki felsegíti a villamosra, hatalmas bőröndöket cipelő idős hölgy, aki mellett vigyorogva sietnek el a fiatalok, hogy minél hamarabb helyet találjanak a vonaton, és még szerencsésnek mondható, ha a nagy utazótáskákkal tovakodva nem lökik arrébb az ajtótól. Ma már az a normális viselkedés a meglepő, ha valaki elkéri a nehéz csomagot, átkíséri az időst vagy gyengén látót, előre engedi a kismamát a sorban, netán még a helyét is átadja a tömegközlekedésen. Társadalmi tünet lett a figyelmetlenség, nem szabad azt hinnünk, hogy a fogyatékos emberek ellen irányuló diszkrimináció. Persze azért elgondolkodtató, hogy hová tart a világ, ha a nyilvánvaló figyelmetlenséget egy bocsánatkérés sem követi, ha sem az embert, sem a természetet, sem értékeinket nem tisztelve rohanunk önös érdekeink felé?

Tenni, vagy nem tenni?

Kényelmesnek nem mondható munkahelyemen ücsörögtem. Lassacskán 15 éve ülök ugyanazon a széken, ugyanazon asztal előtt és naponta sokszor kapom fel ugyanazt a telefont, a jól megszokott mozdulattal. Rutinszerű minden folyamat és majdnem minden mondat. Kapcsolom a melléket, vagy nem, mert már nincsenek bent, ekkor van rendelési idő, vagy foglalt a vonal, kérem, keresse később. Ha kolléganőim kérik, le- vagy felkapcsolom a folyosói fénycsőveket, vagy telefonvégre kerítem az éppen elveszettnek hitt munkatársaimat. Ennyi a feladatom, csupán csak ennyi, lassacskán már 12 éve. Nem történt hiba a számításban, nincs tévedés. Az első három évben még más feladatokat is elláttam. Akkor még látóként szortíroztam a leveleket, eloltottam az égő hamutartókat, odakísértem a tudakozódó betegeket a rendelőkhöz. Vakságom fekete fonalából vastag kötelet sodortam, mely székemhez, asztalomhoz kötöz. Na de, ha már a fonalaknál tartunk, meg kell említenem, hogy munkaidőmben legálisan, főnöki engedéllyel köthetek, horgolhatok. Látóként a könyvek és a keresztretjvények segítettek az unalmas percek eltöltésében, mára már csak a vakon is jól kezelhető kötő- és horgolótűk maradtak barátaim a nyugalmas délutánokon. Ma sem volt ez másként. Délelőtt kapkodtam a telefont, információk egész lavináját zúdítva az érdeklődőkre. Ebéd után pedig hangoskönyvem és kötéseim társaságában tartottam telefonügyeletet, ha valakinek mégis rendelési idő után lenne szüksége tájékoztatásra. Nyugtalan hang kopogtatott be a nagy üveglakon: - Egy férfi van itt az ajtóban, nem bír lábra állni, kérte, hogy vigyek neki egy széket. - Mi történt?- kérdezem felfokozott izgalommal. - Nem tudom, én csak a gyereket hoztam az orvoshoz - mondja az apuka. - Csak látásból ismerem a férfit, azt mondja, gyenge a lába, összeesett. - Azonnal hívok segítséget - és már nyúlok is a telefonért. - Akkor ezt megmondom neki - hallom az ablaktól távolodó hangot. Csörgetem a mellékeket, de már nem veszi fel senki. Tizenhárom óráig tartanak a felnőtt körzetekben a rendelések, jól tudom, de reménykedek, hogy asszisztensnőt még találok. Csalódás, már mindenki elment. Felpattanok a székről, a kötést már rég letettem, nyúlok a kilincs után, de megállít a fekete kötél. Hová menjek? Hol találom? Merre van az itt, az ajtó előtt, hiszen három bejárat is van? Nem marad más hátra, megpróbálom a gyermekorvost. Félszegen tárcsázom a rendelőt, pörgős rövid mondatokkal vázolom a helyzetet. - Megyünk - hallom a vonalból, és a kattant, letették a kagylót. A folyosón futás zaja, papucs csattogása. Kinyitom az ajtót. Szólnék, de már nincs kinek. - Lányok!- kiáltom hangosan, a takarítónőket keresve. - Itt vagyunk, fent az emeleten. Mi a baj? - Nem akarok kiabálni, nehogy megijedjenek a folyosón várakozó gyermekek. Futólépés visszafelé. - Gyorsan, mentő kell! - mondja a gyermekorvos asszisztensnője. Közben megérkeznek a takarítók és érdeklődnek, miért kerestem őket? - Egy férfi összeesett az ajtó előtt, nem tudom, nem kell-e segítség, víz vagy szék. - Hol? - Ott az udvaron, a doktornő már kint van - és ismét elszalad mellettünk a fiatal asszisztensnő. - Hozom a vérnyomásmérőt - mondja hangosan, nem tudom kinek, talán az orvosnak. - Ja, az a férfi? De hát ő már egy órával ezelőtt is ott ült az ajtó mellett a lépcsőn - mondja az egyik hölgy nyugodt hangon, és folytatja a takarítást. Ez a mondat úgy ért, mint akit gyomorszájon vágta. Léptem egyet-kettőt előre az aulában, azzal a szándékkal, hogy megkérdezzem, nincs-e szükségük valamire, de aztán tévován megálltam. - Szék kellene - mondja az ajtón belépő hölgy. - Itt van az enyém - mutatok a portásfülkében ásiszó ülőalkalmatosságra. Elviszik. Én továbbra is kétségbeesve állok az ajtóban. Nem merek odamenni, tartok tőle, hogy csak útban lennék, akadályoznám a futkározó kolléganőt. Hallgatózom, a nyitott ablakhoz érdeklődő emberek állnak, básméskodnak. A takarítók folytatják a feltörlést, sőt az emeleti villanyok lekapcsolására kérnek. Visszalépek a fülkémbe, elfordítom a kapcsolót. Nehézkesen kattant, mintha ő is érezné, hogy ebben a helyzetben nem vele kéne foglalatzkodni. Nem bírom tovább, kiszaladok a WC-be. Persze kicsit sem látszik szaladásnak az a vánszorgás, de a lelkem szalad,

hogyan elrejtse az előbuggyanó könnycseppeket. Az illemhely nyitott ablakán át hallom a doktornő hangját: - Mindjárt jön a mentő. - Fáj a gyomrom az ütéstől, de a szívem még jobban fáj. Drága Istenem, miért kötöttél gúzsba a tehetetlenség kötelével? Lehorgaszom fejem, szégyellem magam. Vagy nem is szégyen, hanem égető düh? Ég a zsindely a fejem fölött, de nem bírok kitörni börtönömből. Toporzékol bennem a ketrecbe zárt dühödt oroszlán. Nem maradhatok itt, főleg nem segíthetek még tanáccsal vagy telefonnal sem. Megtörölöm arcomat, visszamegyek a portásfülkébe. Visszakapom a széket. Elmondja a kolléganőm, hogy valószínűleg stroke-ot kapott a fiatalember, de már jó kezekben van, elvitte a mentő a kórházba. - Köszönöm, hogy segítettetek - mondom, hiszen tudom, hogy a gyerekrendelést szakították meg. - Mi köszönjük, hogy szóltál. Tényleg, honnan tudtad? Szólt valaki? - Igen, egy férfi szólt - mondom. Az aula visszhangja még sokáig harsogja fülemben a történetet, ahogy a kíváncsiskodók látták. Nyitva van az ablakom, minden szót tisztán hallok. - Már akkor is ott ült, amikor én jöttem, azt hittem, részeg - hallok egy hangot. - Én is láttam, de sokféle ember jár ide, a múltkor is itt aludt egy részeg - mondja egy másik hang. - Na, mi újság? Mít kötsz? - ráz fel valaki révedezéséből. Másik munkatársnőm is csatlakozik, ő is megkérdezi: - Na, mi van? Valószínűleg tisztán olvasható arcomon a megrendültség és a fájdalom. Kitérő választ adok. Nem merem elmondani a bánatomat. Nyílt vád lenne, hogy ha láttátok, miért nem mentetek oda? Miért nem kérdeztétek meg tőle, hogy mi baja, nincs szüksége segítségre? Ha megadatott, hogy láthattok, hát miért nem látjátok az embert, akinek segítségre van szüksége? Eltelt néhány óra, a gépem előtt ülök és írok. Most már azt bánom és sajnálom, hogy nem mondtam el, hogy mennyire fáj, hogy nem tudtam segíteni. Hogy szétszakít a tehetetlenség fájdalma, hogy csak álltam és nem tudtam kirohanni ahhoz a férfihoz. Hogy nem tudtam széket vinni és felsegíteni rá. Hogy nem tarthattam az ajtót, vagy a karját, míg mérik a vérnyomását, vagy nem tudtam mentőt hívni. Lehet, hogy megsértődtek volna, de az is lehet, hogy megértették volna, hogy inkább kérdezzenek meg százszor egy részeg hiába, mint hogy egyetlen egy ember szenvedjen vagy meghalljon a közöny miatt.

Jó barátom

Rohanó világunkban alig marad időnk egymásra; sőt sajátmagunkra sem. Szerencsésnek érzem magam, amikor éjszakánként elkerül az álom és a sötétség csendje hangtalanul randevút kér tőlem. Ez remek lehetőség, hogy találkozzon a lázadó eszem a megfontolt szívemmel és egyetértésre jussanak. Bár ez csak nagyon ritkán történik meg, mert többnyire hadilábon állnak egymással. A mindig elégedetlen Esz-ti kezdi a beszélgetést, pontosabban fogalmazva a nyafogást. Sziv-i csitítgatja a tőle telhető legjobb tudása szerint. - Képzeld - kezdi Eszti -, kaptam a keresztlányomtól egy fotót. Egy ultrahang kép a 18 hetes babájáról, ami a pocakjában növekszik. - Milyen kedves, hogy gondolt rád - mondja Szivi. - Igen, csak az a baj, hogy nem látom a képet, mert már 12 éve nem engedi be a sötétség a boldogság fényeit a szemembe. - Miért gondolod, hogy a boldogság csak a fény és a látás útján jut el hozzád? - Nem kizárólag a látványon keresztül, de ha bezárunk egy ajtót a boldogság előtt, akkor nehezebben jut be hozzánk... Nem? - Ez igaz - állítja határozottan Szivi -, de néhány évvel ezelőtt még nem is léteztek ilyen ultrahang képek, így senki sem láthatta a kis jövevényt, mégis tudtak örülni az emberek. - Ebben valóban igazad van - ért egyet Eszti, de szokásához híven azért rákontráz: - De ha manapság már létezik ez a lehetőség, akkor miért nem élvezhetem a látványt? Miért nem nézhetem meg én is a fejlődő babát, ha már a saját gyermekemet nem láthattam sok évvel ezelőtt? - Kíváncsi vagy rá? - Hát persze, Szivi, hogy kérdezhetsz ilyen butaságot? - Akkor most figyelj, elmesélek neked valamit. Voltál már úgy, hogy valami nagy meglepetést ígértek neked, amit nagy izgalommal vártál? - Hát persze, már többször is. - Na és mi történt, amikor megkaptad, kibontottad és eléd tárult a meglepetés? - Leírhatatlan, elmondhatatlan nagy öröm volt átélni azt a már régóta és nagyon-nagyon várt pillanatot... - suttogja Eszti. - Lenne, még egy kérdésem - mondja Szivi. - Gyerekkorodban előfordult, hogy véletlenül vagy éppen szándékosan megtaláltad a karácsonyi ajándékokat és nem tudtál ellenállni a csábításnak és megnézted? - Előfordult, igen emlékszem rá - hajtja le fejét Eszti. - Nem mertél örülni, nehogy elárulod, hogy tudsz róla, igaz? Aztán pedig karácsony éjszakáján is elmaradt a nagy boldogság, hiszen már nem volt meglepetés, jól gondolom? - Valóban így történt. - Akkor fogadj meg egy jó tanácsot, amit tiszta szívemből mondok neked, Eszti: Minden csodának megvan a maga ideje, eljön akkor és úgy, amikor az a legtökéletesebb boldogságot hozza el. Addig pedig légy türelemmel és megelégedéssel. Örülj annak a pillanatnak, ami éppen adatott. A várakozás izgalma csak fokozza az örömed. Majd meglátod, ha átölelheted a kis babát. - Jó neked, hogy ilyen türelmes és elfogadó vagy, Szivi. Mindent megpróbálok, de majd kibújok a bőrömből, annyira várom már a kicsit. Persze belátom, nincs mit tenni, várnom kell, türelmesen. - Na, látod, te kis csacsi? Meg kell várni, míg eljön az ideje. Akkor majd magadhoz szoríthatod, beszívhatod az illatát, hallgathatod a hangját, figyelheted minden rezdülését és úgy megtelsz boldogsággal, hogy még túl is csordul és lemossa a sötétség fájdalmát. - Mire is mennék nélküled az elvakult forró fejemmel, ha te nem lennél itt mellettem az optimista, tisztánlátó szíveddel... Köszönöm, hogy megvigasztaltál. Jó, hogy ilyen barátom van... Gyakrabban kéne találkozoznunk. - Én itt vagyok, sok szabadidőm van, mindig szívesen látlak...

Kutyavilág - azaz ki a felelős a kutyatámadásokért?

Az elmúlt héten ismét felborzolta a kedélyeket egy kutyatámadás. Ezzel kapcsolatban jutott eszembe néhány gondolat. Ilyenkor menetrendszerűen feltesszük a kérdést: mindezért ki a felelős? Mutogatunk a másokra egy ideig, rázzuk az öklünket, szabályok létrehozását vagy módosítását sürgetjük; aztán nem történik semmi. Egészen a következő szerencsétlenségig, amikor aztán ismételten rázendítünk a nótára: vajon ki a felelős a balesetekért? Gyakorló anyukaként mélységesen együttérzek a tragédiát elszenvedő gyermekek szüleivel. Mint felelősséggel gondolkodó gazda és kutyabarát megértem az eb tulajdonosok gondjait. Akkor mit lehet itt tenni? Ki a felelős? Kinek és min kell változtatni, hogy elkerüljük a sokszor maradandó sérüléseket okozó eseményeket? Imi egyszer azt mondta, hogy a munkahelyén, a vasútnál minden többszörösen van biztosítva. Ha tehát mégis baleset történik, az nem véletlen, hanem többszörös mulasztás. Nagyon megfogott ez a gondolat. Mi lenne, ha az élet minden területén használnánk ezt a többszörös biztonsági rendszert? Nagyon egyszerű és hatékony megoldás! Ha a kutyatartó társadalom felelősséget érezne nemcsak a saját és kutyája testi-lelki jóllétéért, hanem minden téren körültekintően járna el a mások biztonságának érdekében is, akkor máris bekapcsoltuk az első biztonsági övet. A második biztonsági rendszer felépítése a szülők felelőssége. Vigyázni, szemmel tartani a porontyokat, főként kutyusok közelében, és a lehető legkorábban beavatni őket az állatokkal szembeni helyes viselkedés rejtelseibe. Több év szomorú tapasztalata alapján bátran állíthatom, hogy az egymásra való mutogatás, felelősség elhárítás nem hoz hatékony megoldást. Ne érhessen az a vád, hogy bort iszok és vizet prédikálok; rögtön példát is mutatok egy történettel a saját tapasztalataimból, amin érdemes okulni: 20 éve közlekedek vakvezető kutyáimmal. Természetesen munkahelyemre is ők kísérnek. Ezek az állatok szakemberek által tanított, iskolázott, jól nevelt segítő-társak. Agresszív hajlamú eb alkalmatlan erre a feladatra. Kutyáim nagy-nagy szeretettel és sok türelemmel viseltetnek minden ember, de főként a gyermekek iránt. Naponta többször is meg kell állnunk az utcán, egy kis szeretet kinyilvánításra, kutyasimogatásra. Ha van időm, mindig megállok beszélgetni, barátkozni. Számomra nagyon fontos, hogy ne féljenek a nagytestű kutyáktól, hanem megtanulják a helyes viselkedést és a segítő kutyusok fontosságát; felnőttek, gyerekek egyaránt. Nem győzöm hangsúlyozni, hogy soha senki se nyúljon az állat felé, mielőtt meg nem kérdezi a gazdát, hogy meg szabad-e simogatni a kedves jószágot? A barátságos külső, a türelmes szemek mögött is bujkálhat ingerlékenység betegség vagy éppen a szélsőséges időjárás miatt. Ez a legfontosabb alapszabály, de a gyerekek nagyon okosan eleget is tesznek ennek a feltételnek. Munkahelyemen, az orvosi rendelőben, pozitív inspiráció és vigaszdíj a szuri után a kutyasimogatás. Sok anyuka ígéri meg csemetéjének a jó viselkedés reményében, hogy kifelé menet benézhet a kutyushoz. Kicsi törzsvendégeim már jól tudják, hogy kopogtatás és köszönés után meg kell kérdezni, hogy szabad-e bejönni simogatni? Ezt az esetek többségében meg is engedem. Van egy kisfiú, aki többszöri kérésem ellenére is csak beront hozzánk. Hangoskodik, tapsol, toppant kutyám előtt, játékra hívva őt. Eleinte csak felállt és arrébbvonult Apacs, háttal lefeküdt, ezzel jelezve, hogy nem kívánja a hivatlan vendég társaságát. A szülők is többször elmagyarázták a fiúcskának a helyes viselkedést és testvére is példát mutatott ez ügyben. Ennek ellenére Tomika nem enged a maga elképzeléséből. Egyik ilyen alkalommal Apacs megelégtelte a rendetlen gyerkőcöt és ráfordult. Ennek már a fele sem tréfa, hiszen kutyámnak igazán hajókötélből vannak az idegei és könnyedén, rezdületlenül siklik a békétűrés tengerén. Még azért sem szokott szót emelni, ha a buszon a lábára lépnek, vagy munkahelyemen megüti az ajtóval a figyelmetlen belépő. Kulcsra zártam az ajtót, ezzel nyomatékosítva a kopogás fontosságát. Jöttek a gyerekek továbbra is, átvenni a szülők által ígért vigaszdíjat a fájdalmas orvosi kezeléseik után. Apacs türelmes szeretettel szárította fel a könnyeket és varázsolt mosolyt a kis arcocs-

kákra. Tomika is beteg lett ismét és jött is, ahogy szokott, de az ajtó nem nyílt. Kimentem az előtérbe, kézen fogtam a kisfiút, úgy mondtam neki, hogy csendesen kukkantsunk be, mert a kutyus alszik. Bent ismét hangos kurjantás és válaszként halk morgás. Tomikát kitereltem a szobából és azóta nem látogathatja meg a kutyust. Remélem a csalódás megtanítja vele a helyes viselkedést és az állatok igényeinek tiszteletben tartását. 20 év kutyás tapasztalat és 17 év anyaság szeretete mondatja velem az egyetlen hatékony megoldást. A kutyák soha sem hibásak a tragédiákban, a gyerekeket pedig nem lehet felelőssé tenni sem a maguk, sem a kutyák testi épsége miatt. Mi vagyunk a felelősek, mi mindannyian; gazdák és szülők együtt. Így az egyetlen megoldás, ha együtt vigyázunk gyermekeinkre és háziállatainkra, hogy az együttélés csak örömet és mosolyt fessen az arcunkra, félelem és könnyek helyett!

Közlekedj okosan

A közlekedés az örök éjszakában sok éven keresztül nem okozott különösebb fejtörést. Vakvezető kutyusaim ügyesen vezettek a jól ismert útvonalakon oda-vissza a munkahelyemig, majd hazafelé, de az ismeretlenebb helyek sem okoztak problémát. Bevallom, sokszor kalandoztak el gondolataim, s néha arra eszméltem, hogy otthonunk kapujában állok, vagy éppen megérkeztünk a rendelő intézethez, ahol dolgozom. Daisy és Apacs lendületes tempóban, rugalmas léptekkel szalamoztak a járókelők között. Legtöbbször tudomásomra sem jutottak a falhoz, kerítésekhez támasztott kerékpárok, ki- és belógó faágak, babakocsik. Persze, a beszédet hallottam, de az akadályt képző társaság méreteit növelő tárgyak a tudatlanság homályába veszték. Nagyon egyszerű volt így a közlekedés, csak az irányokra, fordulókra volt gondom, de a tereptárgyak kerülését megoldották okos segítők. Első kutyaváltásom zökkenőmentes volt. Daisynek lassan romlott az egészségi állapota, így addig tudtunk együtt dolgozni, míg meg nem érkezett az ifjú titán: Apacs. Mindkét kutyusom átlagon felüli kort ért meg, még 12 évesen is együtt róttuk a kilométereket. 2011 októberében azonban egy betegség miatt néhány nap alatt elhagyott négy-lábú kísérőm. Azt azért nem állítom, hogy teljesen váratlanul, hiszen ilyen szép kor után már minden nap ajándék. Még Apacs életében eldöntöttem, hogy nem igénylek ismét szőrös sofőrt, hanem megtanulom a fehérbotos közlekedést. Ennek érdekében még nyáron elutaztam Hajdúdorogra, hogy intenzív tanfolyamon sajátítsam el a botorkálás rejtelseit bájos tréneremtől a Fehérbot Alapítványnál. Az útvonalak betanulása, a bottal való közlekedés apró fortélyainak gyakorlása és a tájékozódás rutinjának fejlesztgetése lakóhelyemen is folytatódott. Ekkor már férjem ügyelt testi épségemre. Mögöttem jött és valóban csak vészhelyzetek esetén lépett közbe. Egyik ilyen szép napos őszi séta alkalmával történt meg a következő eset: Munkahelyemre igyekeztem, bár ez az igyekezet külső szemlélők által nem igazán volt egyértelmű. Ritmikusan koppintottam egyet a járdára, egyet az iskola falára, amikor néhány méterről egy bácsi hangja sietett elém: - Nem tetszik látni, drága? Majdnem elnevettem magam, hogy tetszeni éppen nem tetszik, de nem akartam cinikus lenni, így csak annyit válaszoltam mosolyogva, hogy én nem látok... - Akkor óvatosan tessék kikerülni - jött a még meglepőbb mondat. Döbbenetemben megálltam egy pillanatra, aztán a bottal való szemlélődést abbahagyva, lassan araszoltam a bácsika felé. Közben szóval tartottam, hogy a beszéde alapján eleget tehessek szokatlan kérésének. Miután sikerült ügyesen elmenni mellette, sőt elég távolra kerültünk tőle, megkérdeztem Imitől, hogy ez meg mi volt. Ugyanis egyezségünk értelmében, ő csak jött mögöttem és mivel jól kezeltem a helyzetet, nem avatkozott közbe. Ekkor viszont elmondta, hogy a bácsi járókerettel nagyon lassan haladt a fal mellett. Bizonyára nem akart eltávolodni a biztonságot jelentő épülettől, ezért kért meg, hogy inkább én kerüljem ki. Akkor nagyon mókásnak találtam ezt a helyzetet, csak néhány hónappal később értékeltem a bácsi ötletességét, amikor botommal lekasaboltam egy, szintén a fal mellett, járókerettel lépegető nénit, aki viszont egyetlen hanggal sem hívta fel magára a figyelmemet. Nagyon meglepő volt számomra ez a közlekedés, annyi mindennel találkoztam, amiről a kutyás időszakomban fogalmam sem volt. Persze ezek a találkozások nem mindig voltak örömteliek. Hirdetőablák, kerékpár-tárolók, fákhoz, kerítésekhez támasztott biciklik, tilosban, bejárókon parkoló autók. Egyik alkalommal a járdán keresztben álló kis furgonra mértem néhány botütést, mint Ludas Matyi Döbrögi uraságra. Máskor meg a felügyelet nélkül hagyott babakocsival sétáltam néhány lépést, mire inkább meggondoltam és mégsem vittem magammal a járgányt. Eleinte lelkes, kísérletező kedvem egyre inkább lelohadt, nem úgy a rajtam éktelenkedő színes foltok és duzzanatok. Lehet, hogy nem vagyok elég figyelmes, vagy túl hamar feladtam? Lehet, hogy csak a majd' 20 évi kutyás közlekedés biztonsága győzte le az önálló közlekedés iránti vágyamat? Mindenesetre beadtam az újabb kutya igénylésemet. Persze örülök neki, hogy vészhelyzet esetén botommal is elboldogulok, de számomra a vakvezető kutyák hűséges szeretete jelenti azt a biztonságot, amiről a „Közlekedj okosan” kutyusa és cicája meséltek gyerekkoromban, a televízió képernyőjén keresztül.

Tűz van, babám!

Mielőtt megijedne a kedves olvasó, vagy lázba jönne, hogy milyen érzékfeszítő katasztrófáról fog értesülni, egy vödör hidegvíznyi nyugalommal lehűtöm a kedélyeket. Szó sem lesz izgalmas kalandról, csupán egy vidám történetet szeretnék megosztani mindenkiel, némi tanulsággal az évi rendszeres tűzriadóról. A történet szempontjából teljesen mindegy, hogy melyik városban és pontosan milyen munkahelyen történt meg az eset. Az átlagemberek reagálásában sem hiszem, hogy túl nagy különbség lenne az ország különböző tájegységeit vagy munkahelyeit illetően. A tanulság viszont egyaránt minden sérült embernek javára válhat! Egy teljesen szokványos, szürke hétfői napon kedves kolléganőm azzal keresett meg a telefonközpontos helyiségben, hogy bejelentse: háromnegyed egykor tűzriadó lesz és hogy személyesen ő fog kimenekíteni engem az épületből. Kérdésemre, hogy mit kell magammal vinnem, azt a választ kaptam, hogy semmit. Minden tárgy a tűz martalékává válhat, csak az emberi életet kell menteni. Ezzel magamra is hagyott. No azért, ha már szóltak előre, akkor mégis csak bezártam a táskámat a szekrényembe, nehogy valaki szemet vessen rá a káoszban, majd a kabátomat is a szék háttámlájára hajtottam, mert egy ilyen akció miatt nem lenne jó kockáztatni amúgy is beteges vesém egészségét. Kisvártatva ismét kopogtattak az ajtómon és elkérték a kulcsokat, hogy fél egykor kinyithassák az épület három ajtaját. Ekkor már kezdett érdekessé válni számomra a tűzriadó, hiszen éles helyzetben sem fog előre a tűz bejelentést tenni, hogy tegyék szabaddá a menekülési útvonalakat, mert negyedóra múlva már igazi lángok fognak felcsapni. A nyitott ablakon át hallottam, ahogy a munkavédelmi biztos a vészcsengőt keresi néhány munkatársammal. Találtak is két piros lámpát, ajtómagasság fölött. - No, akkor mostantól tűz van, mondta a férfi, tehát aki a legközelebb áll a piros lámpához, az nyomja meg a rajta lévő gombot. - Igen ám, de ahhoz létrára van szükség. - No, akkor rohanjon a raktárba és hozzon egy létrát! - szólt a következő utasítás. A dolog megtörtént, de a sziréna továbbra sem adott hangjelzést, csak világítani kezdett. Tehát akkor ez valami egészen másra szolgálhat, de hogy mire, azt ki tudja? - Hát akkor kiabáljon, hogy tűz van, mindenki hagyja el az épületet! - mondta a tűzvédelmi biztos a munkatársnőmnek, aki még bőszen hadakozott a létrával. Megtörtént a felszólítás, mire az aulában lévő ügyfelek hangos morgással fejezték ki nemtetszésüket, hogy a mérgeződésekkel kivárt hosszú sor rendje megbomlik és nem kerülhetnek vissza ugyanoda estig sem. Ennek ellenére, egymás reakcióit méregetve, mégis elhagyták a már nyitott ajtókon keresztül a tragédia, vagy inkább komédia helyszínét. Én ekkor már a folyosón álltam kabátban és a munkavédelmi oktatáson tanultakról sem feledkeztem meg, miszerint be kell csukni az ajtókat magunk mögött, mert pár percig útját állhatja a lángoknak, ezzel nagyobb esélyt adva a biztonságos menekülésnek. Ugyan azt nem tudtam, hogy honnan terjed és merre a tűz, de azt gondoltam, ha mást nem, legalább a ragadós kezű embereket visszatartja a mozdítható tárgyak elemelésétől. Ekkor egyik munkatársnőm lomha méltósággal elvonult mellettem és még hallottam, hogy azt mondja, talán csak magának, ha már ki kell menni, akkor legalább rágyújtok. No, nem egy nótára, hanem egy cigarettára. Ja, legalább füstje legyen már a tűzriadónak! Megdöbbsentett, hogy az nem jutott eszébe, hogy a teljesen vak kollégája vajon miért áll ott magában? Vár valakit, vagy esetleg segítségre számítana, hogy biztonságosan megússza a grilleződést? Mire utána szóltam, hogy esetleg vele mennék, már nem hallotta meg kérésemet. Ekkor azt gondoltam, hogy szabály ide, szabály oda, inkább ki lépek az ajtón egyedül, csak találok ott valakit, aki biztonságos távolságba kísér az épülettől, már ha egyáltalán elvárnak itt ilyesmit. Visszatértek gyermekkorom emlékei, amikor az általános iskolák tűzriadói alkalmával nemcsak arra ügyeltek tanáraink, hogy kijussunk az épületből, természetesen kabátban és táskáinkkal együtt, sőt még az osztálynaplót is kimenekíteni kellett, hanem arra is nagy gondot fordítottak, hogy kellő távolságba kerüljünk az épület

falától. De ez régen volt, jelenleg erről szó sem esett. Visszatérve egy gondolat erejéig a folyosón való bizonytalan ácsorgásomra, az jutott eszembe, hogy ha előre szóltak, hogy ki jön értem és én önkényesen elporoszkálok, erre a munkatársam örült keresésbe fog utánam, akkor még füstmérgezést vagy más sérülést szerez miattam, az engedetlenségem miatt... Miután viszont úgy találtam, hogy valami oknál fogva már majdnem üres az épület és értem mégsem jönnek, magam vettem kezembe a sorsom alakulását. Azt azért bármilyen szabály kedvéért sem vállalnám be, hogy megpörköljön a püspökfalatom, még ha csak kitalált is ez a tűzeset. Az ajtó előtt az udvaron többen is várakoztak, velük kezdtem beszélgetni, még meg nem érkezett a tűz elhárításának híre és hogy mindenki visszatérhet az épületbe. Miután elfoglaltam a telefonközpontot és felleltároztam a tárgyak meglétét, hallottam, hogy a tűzvédelmi biztos elégedetten közli a főnökséggel, hogy meghatározott időn belül sikerült kiűriteni az intézményt. Egyszer megnézném... vagyis inkább sose kerüljön rá sor, hogy megtapasztaljam, hogy éles helyzetben mi történne, amikor a füst és a lángok hívják fel a figyelmet arra, hogy kulcsért kell rohanni, ajtókat kinyitni és még a pánikkal, lökdösődéssel, egymás félretolásával is meg kellene küzdeni, még akkor is, ha a létrás történet senkinek sem jutna eszébe, mert ösztönből ordítaná, hogy: Tűz van, kifelé! Néhány perc múlva megérkezett a megbízott munkatársnőm is, hogy ne haragudjak már, hogy elfelejtett értem jönni, de a létrával volt elfoglalva. Lehet, egy malomkő esett le a szívről, amikor biztosítottam, hogy mindezek ellenére is életben vagyok még. Azért több mint optimistának kell lennem ahhoz, hogy feltételezzem, hogy pánikhelyzetben eszébe jutna-e valakinek menekülés közben, hogy értem jöjjön és segítsen elhagyni az épületet. Bárhogy is legyen, számomra nagy tanulsága volt ennek a tűzriadónak: Elhatároztam, hogy veszélyhelyzetekben azonnal az ösztöneimre hallgatva, önerőből igyekszem kimászni a slamasztikából. Ha bárki segítő szándékkal nyújtja a kezét, elfogadom és megköszönöm, de pusztán szabályok vagy kényelmi szempontok alapján nem várok senkire. Este lefekvés után még bajlódtam egy kicsit a nap eseményeivel. Nem tudtam eldönteni, hogy sírjak-e vagy nevessek a történeteken. Ha a lehetőségeket vesszük tekintetbe, akkor az előbbire hajlottam, ha a szerencsés kimenetelt és a tanulság felfedezését, akkor inkább az utóbbit választanám. Aztán megszületett bennem egy gondolat, ami azt hiszem nagyban meghatározza majd életem további eseményeit. Talán valaki figyelmeztetni akart ezzel a kis tragikomédiával, hogy amit még önerőből megtehetsz, ne hárítsd másokra!

Soha ne mondd, hogy soha!

Talán közhely ez a mondat. Csak grimaszolva legyintünk rá. Lehet, el sem gondolkodunk az igazságtartalmán. Felindulásból, vagy dühből, dacból hamar rávágjuk valamire, hogy soha nem fogom megtanulni. Ezt, ha ezer évig élek sem fogom tudni... Pedig csak egyetlen pici mozdulatot kellene megtennünk, amivel átkapcsolhatnánk a soha szót arra, hogy bármikor, amikor csak akarom. No igen, ehhez embertelenül nagy lelki erő kell, és nem hisszük, hogy bennünk is létezik ez az erő. De szolgáljon itt egy igaz történet családjunk hétköznapi hősről, aki közel harminc év után döntött úgy, hogy megtudja, hogy a fenti állítás igaz-e? Élete során eddig nem hitt se önmagában, sem nálánál magasabb hatalomban, így abban sem, hogy csak akarnia kell a változást és erőt, lehetőségeket, segítséget fog kapni hozzá... Honnan? Hogy belülről vagy felülről, legyen mindenkinek hite szerint! A fő, hogy megkapja és egy szemvillanás alatt megváltozik az élete. Édesanyám, merthogy róla szól a történet, örökletes szembetegség miatt 1985 körül kezdte elveszíteni látását. Lassan, fokozatosan szűkült be látótere, lett egyre homályosabb és félelmetesebb a ködbe vesző világ körülötte. Minden látássérült tudja, vagy legalábbis érzi, hogy az otthona állandóságában biztonságban van. Mindent a helyén talál, mert ügyel rá, hogy oda kerüljön vissza minden, ahonnan elvette. A családtagok, még ha nehezen is szokják meg ezt a rendet, rendszert, azért alkalmazkodnak az új élethelyzetet megkönnyítő szabályokhoz. Édesanyánk ügyesen megoldott majdnem mindent, jól hasznosítva még csekély látásmaradványát. A lakáson kívüli zajos, örökké változó világ félelmetes zsibongásával azonban nem tudott mit kezdeni. Még látó kíséreléssel is nagyon bizonytalanul közlekedett. Egyedül talán apukánkban bízott. Vele mindenhová elment, ők ketten így alkottak egyet. Huszonévig tökéletes harmóniában teltek a mindennapok. Nekik ez így megfelelt és nem gondoltak a holnapban ott rejtőző kihívásokkal. A több mint két évtized alatt annyira beléjük rögződött ez a gyakorlat, hogy el sem tudták képzelni, hogy lehetne másképp is élni. Közben sajnos én is beálltam a sorba, több műtét után, alig látóként vakvezető kutyára vártam. Nekem még nem volt társam, meg különben sem hittem, hogy tiniként olyan férfit találok, aki a nap 24 órájában minden percét nekem szentelheti. Szüleim rokkantnyugdíjasként már nem függték munkahelytől. Sajnos édesapámat sem kímélte a sors, őt szívbetege kényszerítette otthonmaradásra. Néha még azt is gondoltam, hogy ez így van jól, két beteg ember, de jól kiegészítik egymást. Nekem viszont aligha lesz ilyen szerencsém, vagy épp szerencsémre nem kerülök ilyen kiszolgáltatott élethelyzetbe. Anyukám mindig azt mondta, hogy én még fiatal vagyok, nekem könnyebb, mint neki, mert a fiatal fa még hajlékony, de ahogy haladnak az évek, egyre inkább belemerevedünk saját korlátainkba. Hiába soroltuk neki az ellenpéldákat, ő ragaszkodott az elképzeléseihez, és nem csak magát, de engem is nagyon féltett. Emlékszem, mennyit veszekedtünk, főleg amikor elköltöztem szülővárosomból egy fiú kedvéért, de oda jártam dolgozni kutyámmal, vállalva a mindennapi vonatozást, buszozást. Akkor még nem tudtam, de ma már meggyőződésem, hogy az élet belénk veri a leckét, mert ha nem megy elsőre, akkor majd megy évek múltán, sokadszorra, de addig el nem ereszt, amíg le nem győzzük önmagunkat. Anyukámnak sok-sok év után jött el a tragédia, mely visszaültette az élet iskolapadjába. Édesapám négy éve, súlyos betegségben elhunyt, nagy űrt hagyva maga után. Elment a férj, az apa, a társ és az állandó segítő, akinek önfeláldozása, betegsége mellett is, ahogyan segítette anyukánkat, az példaértékű. Eleinte a gyász számlájára írtuk anyukám rossz hangulatát, egyre inkább mélyülő depresszióját. Megpróbáltunk mindent, de nem jártunk szerencsével. Társaságba vittük, ahol nem érezte jól magát, próbáltuk kimozdítani, de mindhiába. Miután rájöttem, hogy emberként én már nem tehetek érte semmit, hitem szerint Istenhez fordultam, tőle kértem segítséget. Pár hét múlva azzal hívott fel anyukám, hogy adjam meg a közlekedéstrener telefonszámát, mégiscsak megpróbálja, mert megőrül a négy fal között. Bátyám dolgozik, én családommal 70 km-re élek

szülővárosomtól, így nem lehetünk mellette minden pillanatban. Telefonon persze gyakran beszélünk és az estét testvérem is otthon tölti, de ez oly kevés az apukám által nyújtott biztonság, törődés és társaság helyett. A fiatal tréner már az első alkalommal meghódította anyukámat. El is kezdték a botos közlekedés tanulását és a minimális csőlátás hasznosítását. Mert anyukám eddig inkább zavaró tényezőként élte meg látásmaradványát a közlekedésben, nem pedig segítségként. Hiszen hullámzó lépcsőszéleket látott, képtoredékeket, melyek inkább félelmetesek voltak számára, nem pedig információk. Néhány alkalom után megtanulta, hogyan csináljon a látott mozaikokból információt, mit hasznosítson, és mit hagyjon figyelmen kívül és inkább a bottal érzékelt tényekre támaszkodjon. Közben lassan peregtek a napok, eljött április vége, fiam ballagása. Ez jó lehetőség volt egy útvonal megtanulására a lakóhelytől a virágboltig. Még a trénerrel együtt mentek megrendelni a ballagási csokrot. Az elkészült virágért azonban anyukám már egyedül ment el. Amikor ezt elmesélte, könnyes lett a szemem. Három hónap alatt hatalmas utat tett meg. Nemcsak egy utcányit a virágboltig, hanem több ezer kilométert a majd harminc éves félelmétől a szabadságig. Hátrahagyva kishitűségét, rettegését, negatív gondolatait, még a hangja is megváltozott. Újra tudott nevetni, örülni a mások számára talán parányi kis sikernek, mely csak az első pár lépés egy hosszabb folyamatban. Éveken át meséltem neki kellemes élményeimet segítőkész emberekről, akik megkönnyítették nehéz helyzetemet, de erre ő mindig rákontrázott, hogy vele mindig csak kiszúrtak, visszaéltek a vakságával, becsapták, majd fellökték stb. Most végre tőle hallottam, hogy nyitották neki az ajtót, előre engedték és milyen kedvesek voltak vele a járókelők vagy épp a boltos. A csokor egyébként is csodálatosan szép volt, de számunkra felbecsülhetetlen értékűvé vált a tényről, hogy ez volt az első önálló közlekedés úticélja. Nagyon büszke vagyok anyukámra és igazán nagyszerű, hogy van lehetőség szakmailag felkészült, empatikus tréner segítségével igénybe véve jobbitani az életünkön. Nincs nap, hogy Istennek meg ne köszönném, hogy meghallgatta kérésemet és hatalmas lelkierőt adott édesanyámnak, hogy átkapcsolhassa a „sohát” arra, hogy „bármikor”, amikor csak akarja...